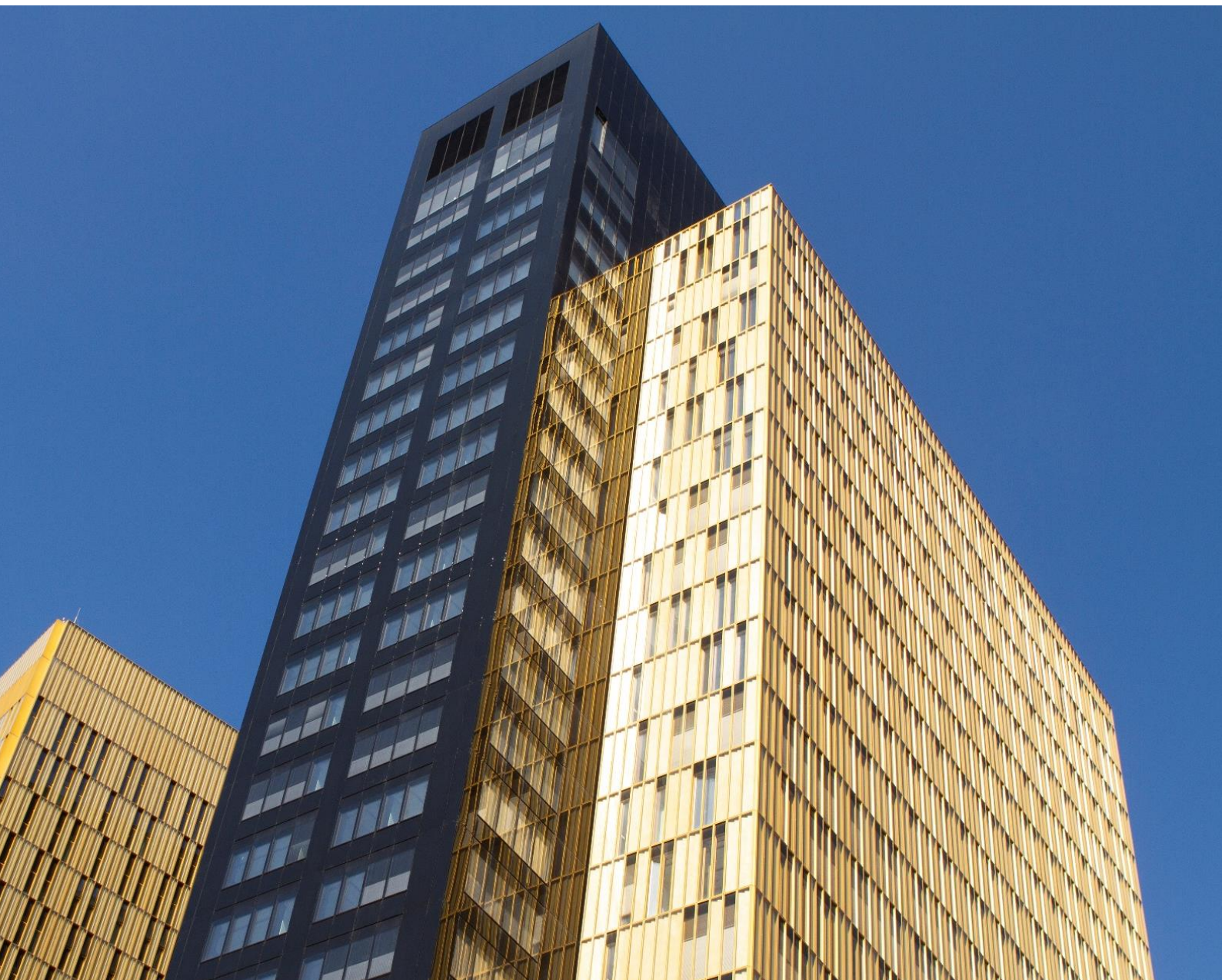

Tematický súhrn

Posudzovanie vplyvov na životné prostredie

Úvod

Normotvorca Únie, ktorý sa domnieval, že najlepšou politikou v oblasti životného prostredia je radšej sa už od začiatku vyhnúť vytváraniu znečistenia alebo škôd ako neskôr bojovať s ich účinkami, vypracoval systém preventívnej ochrany životného prostredia, ktorého základným kameňom je povinnosť členských štátov vykonávať environmentálne posudzovanie pred prijatím určitých rozhodnutí, ktoré môžu mať negatívny vplyv na životné prostredie.

V prvom rade Rada prijala smernicu 85/337 o posudzovaní vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie¹, ktorá bola zrušená, kodifikovaná a nahradená smernicou 2011/92 o posudzovaní vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie². V súlade s uvedenými smernicami projekty uvedené v ich prílohách I a II, ktoré môžu mať pravdepodobne významný vplyv na životné prostredie, podliehajú pred ich povolením posúdeniu ich vplyvov na životné prostredie. V tejto súvislosti príloha I vymenúva projekty, ktoré v dôsledku svojej povahy zahŕňajú riziko významných vplyvov na životné prostredie a musia byť v zásade povinne predmetom posúdenia ich environmentálnych vplyvov. Príloha II naopak špecifikuje projekty, ktoré môžu predstavovať riziko významných vplyvov na životné prostredie, ale ktoré podliehajú posúdeniu iba vtedy, keď sa členské štáty pri dodržaní požiadaviek uvedených smerníc domnievajú, že si to vyžaduje ich charakter.

V druhom rade Európsky parlament a Rada prijali smernicu 2001/42 o posudzovaní účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie³, ktorá stanovuje, že plány a programy vymenované v tejto smernici podliehajú posúdeniu účinkov na životné prostredie, keď predstavujú riziko významných účinkov na životné prostredie. Keďže plány a programy, na ktoré sa vzťahuje smernica 2001/42, zahŕňajú plány a programy, ktoré v určitých odvetviach stanovujú rámec pre povoľovanie projektov, na ktoré sa vzťahujú smernice 85/337 a 2011/92, smernica 2001/42 zaviedla mechanizmus environmentálneho posudzovania, ktorý v dotknutých oblastiach predchádza mechanizmu zavedenému smernicami 85/337 a 2011/92.

Z metodologického hľadiska smernica 2001/42 rozlišuje podľa vzoru smerníc 85/337 a 2011/92 medzi plánmi a programami, ktoré v zásade vždy podliehajú environmentálnemu posúdeniu, a plánmi a programami, ktoré takémuto posúdeniu

¹ Smernica Rady 85/337/EHS z 27. júna 1985 o posudzovaní vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie (Ú. v. ES L 175, 1985, s. 40; Mim. vyd. 15/001, s. 248).

² Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/92/EÚ z 13. decembra 2011 o posudzovaní vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie (Ú. v. EÚ L 26, 2012, s. 1).

³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2001/42/ES z 27. júna 2001 o posudzovaní účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie (Ú. v. ES L 197, 2001, s. 30; Mim. vyd. 15/006, s. 157).

podliehajú iba vtedy, keď členské štáty konštatujú, že môžu mať významné účinky na životné prostredie.

Tri vyššie uvedené smernice boli predmetom dosť významnej judikatúry, ktorej hlavné línie vývoja predstaví tento súhrn judikatúry.

Obsah

Úvod.....	3
I. POSUDZOVANIE VPLYVOV VEREJNÝCH A SÚKROMNÝCH PROJEKTOV PODĽA SMERNÍC 85/337 A 2011/92	7
1. Pôsobnosť smerníc 85/337 a 2011/92.....	7
a) Pojem „projekt“	7
b) Projekty vylúčené z pôsobnosti smerníc 85/337 a 2011/92	9
2. Povinnosť posudzovania vplyvov v prípade rizika významných vplyvov na životné prostredie	10
a) Projekty, ktoré predstavujú riziko významných vplyvov na životné prostredie (príloha I).....	10
b) Projekty, ktoré môžu predstavovať riziko významných vplyvov na životné prostredie (príloha II)	11
i. Určenie, či je potrebné posúdenie vplyvov na životné prostredie.....	11
ii. Odôvodnenie rozhodnutia o nepodrobení projektu posudzovaniu	13
c) Výnimky z povinnosti posúdenia vplyvov.....	14
3. Rozsah posúdenia vplyvov	15
4. Povoľovacie konania vo viacerých etapách	19
a) Okamih, ku ktorému treba vykonať posúdenie vplyvov	19
b) Určenie procesných podmienok, za ktorých sa vykonáva posúdenie vplyvov	20
5. Účasť verejnosti na rozhodovacom procese a prístup k spravodlivosti	21
a) Účasť verejnosti na rozhodovacom procese	21
i. Podmienky informovania verejnosti.....	21
ii. Účasť verejnosti počas rozhodovacieho procesu vo viacerých etapách	23
b) Prístup k spravodlivosti	24
i. Povinnosti členských štátov	24
ii. Prípustnosť opravných prostriedkov podaných jednotlivcami	26
iii. Prípustnosť opravných prostriedkov podaných združeniami na ochranu životného prostredia	28

iv.	Požiadavka, aby konanie nebolo nedostupne drahé.....	31
a.	Pôsobnosť	31
b.	Kritériá posúdenia	33
6.	Priamy účinok a konformný výklad	34
a)	Vertikálny priamy účinok smerníc a negatívne dôsledky na práva tretej osoby	34
b)	Konformný výklad vnútroštátneho práva	35
II.	POSUDZOVANIE ÚČINKOV PLÁNOV A PROGRAMOV PODĽA SMERNICE 2001/42	38
1.	Pôsobnosť smernice 2001/42.....	38
a)	Plány a programy, na ktoré sa vzťahuje smernica 2001/42	38
b)	Zrušenie plánov a programov	41
2.	Povinnosť posúdenia účinkov v prípade významných rizík pre životné prostredie	42
a)	Plány a programy, ktoré predstavujú riziko významných účinkov na životné prostredie.....	42
i.	Plány a programy, na ktoré sa vzťahuje článok 3 ods. 2 písm. a) smernice 2001/42.....	42
ii.	Plány a programy, na ktoré sa vzťahuje článok 3 ods. 2 písm. b) smernice 2001/42.....	44
b)	Plány a programy, ktoré môžu predstavovať riziko významných účinkov na životné prostredie.....	45
i.	Plány a programy, na ktoré sa vzťahuje článok 3 ods. 3 smernice 2001/42	45
ii.	Plány a programy, na ktoré sa vzťahuje článok 3 ods. 4 smernice 2001/42	49
3.	Konzultácie	49
III.	DOČASNÉ ZACHOVANIE ÚČINKOV VNÚTROŠTÁTNYCH AKTOV PRIJATÝCH V ROZPORE S POVINNOSŤOU VYKONAŤ POSÚDENIE VPLYVOV	52
1.	Vnútroštátne akty prijaté v rozpore so smernicou 2011/92.....	52
2.	Vnútroštátne akty prijaté v rozpore so smernicou 2001/42.....	53
IV.	KUMULATÍVNE UPLATNENIE SMERNÍC UKLADAJÚCICH POSÚDENIE VPLYVOV	57

I. Posudzovanie vplyvov verejných a súkromných projektov podľa smerníc 85/337 a 2011/92

1. Pôsobnosť smerníc 85/337 a 2011/92

a) Pojem „projekt“

Rozsudok z 29. júla 2019 (veľká komora), Inter-Environnement Wallonie a Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen (C-411/17, [EU:C:2019:622](#))⁴

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Životné prostredie – Dohovor z Espoo – Aarhuský dohovor – Ochrana prirodzených biotopov, ako aj voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín – Smernica 92/43/EHS – Článok 6 ods. 3 – Pojem ‚projekt‘ – Zhodnotenie dosahov na príslušnú lokalitu – Článok 6 ods. 4 – Pojem ‚dôvody vyššieho verejného záujmu‘ – Ochrana voľne žijúceho vtáctva – Smernica 2009/147/ES – Posudzovanie vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie – Smernica 2011/92/EÚ – Článok 1 ods. 2 písm. a) – Pojem ‚projekt‘ – Článok 2 ods. 1 – Článok 4 ods. 1 – Posudzovanie vplyvov na životné prostredie – Článok 2 ods. 4 – Vyňatie z posudzovania – Postupné ukončenie jadrovej energetiky – Vnútroštátna právna úprava stanovujúca jednak opätovné začatie činnosti priemyselnej výroby elektrickej energie v neprevádzkovanej jadrovej elektrárni na dobu takmer desiatich rokov s účinkom odkladu dátumu jej deaktivácie a ukončenia jej činnosti, ktorý pôvodne stanovil vnútroštátny zákonodarca, o desať rokov a jednak odklad termínu pôvodne stanoveného tým istým zákonodarcom na deaktiváciu a ukončenie priemyselnej výroby elektrickej energie v prevádzkovanej elektrárni tiež o desať rokov – Nevykonanie posudzovania vplyvov na životné prostredie“

Rozsudkom Inter-Environnement Wallonie a Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen, vyhláseným 29. júla 2019, Súdny dvor zasadaajúci vo veľkej komore, rozhodoval o výklade pojmu „projekt“ v zmysle smernice 2011/92 a smernice 92/43 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín⁵.

Tento rozsudok bol vyhlásený v rámci sporu medzi na jednej strane dvomi združeniami, a to Inter-Environnement Wallonie ASBL a Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen ASBL, ktorých predmetom činnosti je ochrana životného prostredia a kvality života, a na druhej strane Conseil des ministres (Rada ministrov, Belgicko), ktorý sa týka zákona, ktorým Belgické kráľovstvo jednak stanovilo opätovné začatie činnosti priemyselnej výroby elektrickej energie v neprevádzkovanej jadrovej elektrárni na dobu takmer desiatich rokov a jednak odložilo pôvodne plánovaný termín deaktivácie a ukončenia priemyselnej výroby elektrickej energie v prevádzkovanej jadrovej elektrárni o desať rokov. Tieto

⁴ Tento rozsudok je tiež uvedený v rubrikách I. 2. a) „Projekty, ktoré predstavujú riziko významných vplyvov na životné prostredie (príloha I)“, I. 2. c) „Výnimky z povinnosti posúdenia vplyvov“, a III. 1. „Vnútroštátne akty prijaté v rozpore so smernicou 2011/92“.

⁵ Smernica Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín (Ú. v. ES L 206, 1992, s. 7; Mim. vyd. 15/002, s. 102), zmenená smernicou Rady 2013/17/EÚ z 13. mája 2013 (Ú. v. EÚ L 158, 2013, s. 193).

združenia vytýkajú belgickým orgánom v podstate to, že prijali tento zákon bez toho, aby boli dodržané požiadavky predchádzajúceho posudzovania stanovené uvedenými smernicami.

V tejto súvislosti Súdny dvor rozhodol, že sporné opatrenia týkajúce sa predĺženia priemyselnej výroby elektrickej energie v jadrovej elektrárni predstavujú „projekt“ v zmysle smerníc 2011/92 a 92/43, lebo nevyhnutne zahŕňajú práce veľkého rozsahu meniace fyzický stav dotknutých lokalít. Tento projekt musí v zásade podliehať posúdeniu vplyvov na životné prostredie a na dotknuté chránené lokality pred prijatím týchto opatrení. Okolnosť, že ich realizácia si vyžaduje neskoršie akty, ako napríklad vydanie nového individuálneho povolenia na výrobu elektrickej energie na priemyselné účely pre jednu z dotknutých elektrární, nie je v tejto súvislosti rozhodujúca. Práce, ktoré sú neoddeliteľne spojené s uvedenými opatreniami, musia tiež podliehať takémuto posúdeniu pred prijatím tých istých opatrení, pokiaľ sú ich povaha a ich potenciálne vplyvy na životné prostredie a na chránené lokality v tomto štádiu dostatočne identifikovateľné.

Rozsudok z 24. októbra 1996 (plénium), Kraaijeveld a i. (C-72/95, [EU:C:1996:404](#))⁶

„Životné prostredie – Smernica 85/337/EHS – Posudzovanie vplyvov určitých verejných a súkromných projektov“

Vo veci Kraaijeveld Súdny dvor zasadaajúci v pléne konštatoval, že normotvorca Únie mal v úmysle prijať široké chápanie pôsobnosti smernice 85/337.

Na Nederlandse Raad van State (Štátna rada, Holandsko) bola podaná žaloba o neplatnosť rozhodnutia, ktorým bol schválený územný plán týkajúci sa „častočnej revízie územných plánov v rámci spevnenia hrádzí“. Tento územný plán mal umožniť práce na spevnení hrádzí pozdĺž rieky Merwede na území istej holandskej obce. Nebolo vykonané žiadne posúdenie vplyvov uvedených prác na životné prostredie.

Za týchto okolností sa vnútroštátny súd rozhodol položiť prejudiciálnu otázku, či sa na práce na hrádzach pozdĺž vodných ciest vzťahuje pojem „úpravy vodných tokov a protipovodňové diela“ uvedený v prílohe II bode 10 písm. e) smernice 85/337. V súlade s článkom 4 ods. 2 uvedenej smernice typy projektov, uvedené v uvedenej prílohe II, podliehajú posúdeniu, ak členské štáty usúdia, že si to vyžaduje ich charakter.

V tejto súvislosti Súdny dvor zdôraznil, že hoci z preskúmania rôznych jazykových verzií prílohy II smernice 85/337 nevyplýva žiadna jasná odpoveď na položenú otázku, zo znenia tejto smernice možno vyvodiť, že jej pôsobnosť je široká a jej cieľ veľmi všeobecný. Z toho vyplýva, že aj keď toto spresnenie nevyplýva zo všetkých jazykových verzií, má sa bod 10 písm. e) prílohy II smernice vykladať v tom zmysle, že zahŕňa práce

⁶ Tento rozsudok je tiež uvedený v rubrike I. 2. b) i. „Určenie, či je potrebné posúdenie vplyvov na životné prostredie“.

na hrádzach, a to tým skôr, že takéto práce môžu mať významný vplyv na životné prostredie v zmysle smernice.

Rovnako samotná skutočnosť, že smernica výslovne neuvádza zmeny projektov, na ktoré sa vzťahuje príloha II, neumožňuje vyvodiť, že tieto zmeny nepatria do pôsobnosti smernice 85/337. Ak by totiž kvalifikácia niektorých prác alebo diel ako „zmeny projektu“ umožňovala, aby boli vyňaté z povinnosti uskutočniť štúdiu vplyvov, hoci vzhľadom na svoj charakter, veľkosť alebo umiestnenie môžu mať tieto práce alebo diela významný vplyv na životné prostredie, bol by poškodený veľmi široký cieľ smernice.

Výraz „úpravy vodných tokov a protipovodňové diela“, ktorý je uvedený v prílohe II bode 10 písm. e) smernice 85/337, sa preto má vykladať v tom zmysle, že zahŕňa nielen výstavbu novej hrádze, ale aj úpravu existujúcej hrádze spočívajúcu v jej premiestnení, spevnení alebo rozšírení, nahradení hrádze výstavbou novej hrádze na tom istom mieste, aby bola pevnejšia alebo väčšia ako stará, alebo tiež v kombinácii viacerých z týchto prípadov.

b) Projekty vylúčené z pôsobnosti smerníc 85/337 a 2011/92

Rozsudok zo 16. septembra 1999, WWF a i. (C-435/97, [EU:C:1999:418](#))

„Životné prostredie – Smernica 85/337/EHS – Posudzovanie vplyvov určitých verejných a súkromných projektov“

V odpovedi na návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Verwaltungsgericht, Autonome Sektion für die Provinz Bozen (Správny súd, samostatné oddelenie pre provinciu Bolzano, Taliansko), Súdny dvor spresnil pôsobnosť výnimky upravenej v článku 1 ods. 4 smernice 85/337, ktorá vylučuje z pôsobnosti smernice projekty, ktoré slúžia národnej obrane štátu.

Vo veci samej bola na vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, podaná žaloba o neplatnosť proti správne povoleniu projektu reštrukturalizácie letiska Bolzano-St Jakob. Tento projekt mal za cieľ transformovať letisko, ktoré sa už od rokov 1925/1926 využíva na vojenské účely, na športové letectvo a počas určitého obdobia a obmedzene sa využívalo aj na civilné účely, na letisko, ktoré by bolo komerčne využiteľné na pravidelné lety, ako aj chartrové lety a lety na prepravu nákladu.

Na podloženie svojej žaloby o neplatnosť žalobcovia vo veci samej uvádzali, že tento projekt reštrukturalizácie mohol mať významný vplyv na životné prostredie a mal byť teda predmetom posúdenia vplyvov na životné prostredie v zmysle smernice 85/337.

V tomto rámci vnútroštátny súd položil okrem iného prejudiciálnu otázku, či sa článok 1 ods. 4 smernice 85/337 má vykladať v tom zmysle, že do pôsobnosti tejto smernice patrí

letisko, ktoré môže zároveň slúžiť na civilné a vojenské účely, ale ktorého hlavné využitie má obchodnú povahu.

V tejto súvislosti Súdny dvor zdôraznil, že článok 1 ods. 4 smernice 85/337 zavádza výnimku zo všeobecného pravidla predchádzajúceho posudzovania vplyvov na životné prostredie v prípade projektov, ktoré slúžia národnej obrane štátu. Takéto vylúčenie, ktoré teda zavádza výnimku zo všeobecného pravidla, sa má vykladať reštriktívne. V dôsledku toho iba projekty, ktoré slúžia hlavne národnej obrane štátu, môžu byť vylúčené z povinnosti posudzovania.

Súdny dvor tak dospel k záveru, že do pôsobnosti smernice patria také projekty, ako je projekt, o ktorý ide vo veci samej, ktorých hlavným cieľom je reštrukturalizácia letiska tak, aby bolo komerčne využiteľné, aj keď toto letisko môže byť využívané aj na vojenské účely.

2. Povinnosť posudzovania vplyvov v prípade rizika významných vplyvov na životné prostredie

a) Projekty, ktoré predstavujú riziko významných vplyvov na životné prostredie (príloha I)

Rozsudok z 29. júla 2019 (veľká komora), Inter-Environnement Wallonie a Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen (C-411/17, [EU:C:2019:622](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Životné prostredie – Dohovor z Espoo – Aarhuský dohovor – Ochrana prirodzených biotopov, ako aj voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín – Smernica 92/43/EHS – Článok 6 ods. 3 – Pojem ‚projekt‘ – Zhodnotenie dosahov na príslušnú lokalitu – Článok 6 ods. 4 – Pojem ‚dôvody vyššieho verejného záujmu‘ – Ochrana voľne žijúceho vtáctva – Smernica 2009/147/ES – Posudzovanie vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie – Smernica 2011/92/EÚ – Článok 1 ods. 2 písm. a) – Pojem ‚projekt‘ – Článok 2 ods. 1 – Článok 4 ods. 1 – Posudzovanie vplyvov na životné prostredie – Článok 2 ods. 4 – Vynatie z posudzovania – Postupné ukončenie jadrovej energetiky – Vnútroštátna právna úprava stanovujúca jednak opätovné začatie činnosti priemyselnej výroby elektrickej energie v neprevádzkovanej jadrovej elektrárni na dobu takmer desiatich rokov s účinkom odkladu dátumu jej deaktivácie a ukončenia jej činnosti, ktorý pôvodne stanovil vnútroštátny zákonodarca, o desať rokov a jednak odklad termínu pôvodne stanoveného tým istým zákonodarcom na deaktiváciu a ukončenie priemyselnej výroby elektrickej energie v prevádzkovanej elektrárni tiež o desať rokov – Nevykonanie posudzovania vplyvov na životné prostredie“

V tomto rozsudku, ktorého skutkový rámec bol uvedený vyššie,⁷ Súdny dvor pripomenul, že projekty v zmysle článku 1 ods. 2 písm. a) smernice 2011/92 treba predtým, ako budú povolené, podrobiť posudzovaniu ich vplyvov na životné prostredie podľa článku 2 ods. 1 tejto smernice, pokiaľ môžu mať významné vplyvy na životné prostredie najmä z dôvodu ich charakteru, veľkosti alebo umiestnenia.

Článok 2 ods. 1 smernice 2011/92 však nevyžaduje, aby postupu posudzovania, ktorý stanovuje táto smernica, podliehal každý projekt, ktorý môže mať významný vplyv na životné prostredie, ale len tie, ktoré sú uvedené v článku 4 tejto smernice, ktorý odkazuje na projekty vymenované v prílohách I a II tejto smernice.

V tejto súvislosti zo znenia článku 2 ods. 1 v spojení s článkom 4 ods. 1 smernice 2011/92 vyplýva, že projekty patriace do prílohy I tejto smernice predstavujú svojím charakterom riziko významných vplyvov na životné prostredie a povinne musia byť predmetom posudzovania svojich vplyvov na životné prostredie.

b) Projekty, ktoré môžu predstavovať riziko významných vplyvov na životné prostredie (príloha II)

i. Určenie, či je potrebné posúdenie vplyvov na životné prostredie

Rozsudok z 24. októbra 1996 (plénium), Kraaijeveld a i. (C-72/95, [EU:C:1996:404](#))

„Životné prostredie – Smernica 85/337/EHS – Posudzovanie vplyvov určitých verejných a súkromných projektov“

V tomto rozsudku, ktorého skutkový rámec bol uvedený vyššie,⁸ bol Súdny dvor rovnako požiadaný, aby vyložil článok 4 ods. 2 smernice 85/337. V súlade s týmto ustanovením typy projektov, uvedené v prílohe II smernice, podliehajú posúdeniu, ak členské štáty usúdia, že si to vyžaduje ich charakter.

V tomto ohľade Súdny dvor spresnil, že hoci článok 4 ods. 2 druhý pododsek smernice 85/337 umožňuje členským štátom špecifikovať určité typy projektov, ktoré majú podliehať posúdeniu, a stanoviť kritériá a/alebo prahové hodnoty potrebné na to, aby bolo možné určiť, ktoré projekty musia byť predmetom posúdenia, táto voľná úvaha je obmedzená povinnosťou formulovanou v článku 2 ods. 1 smernice podriaďiť štúdiu vplyvov projekty, ktoré môžu mať významný vplyv na životné prostredie okrem iného z dôvodov ich charakteru, veľkosti alebo umiestnenia.

⁷ Pokiaľ ide o skutkový a právny rámec sporu, pozri rubriku I. 1. a) „Pojem ‚projekt‘“. Tento rozsudok je tiež uvedený v rubrikách I. 2. c) „Výnimky z povinnosti posúdenia vplyvov“, a III. 1. „Vnútroštátne akty prijaté v rozpore so smernicou 2011/92“.

⁸ Pokiaľ ide o skutkový a právny rámec sporu, pozri rubriku II. 1. a) „Pojem ‚projekt‘“.

Členský štát, ktorý stanoví kritériá a/alebo prahové hodnoty na určenie projektov, ktoré musia byť predmetom posúdenia na takej úrovni, že v praxi sú všetky projekty patriace k typu uvedenému v prílohe II vopred vyňaté z povinnosti štúdie vplyvov, teda prekročí voľnú úvahu, ktorou disponuje podľa článku 2 ods. 1 a článku 4 ods. 2 smernice, s výnimkou toho, že by všetky vylúčené projekty bolo možné na základe celkového posúdenia považovať za projekty, ktoré nemôžu mať významný vplyv na životné prostredie.

Rozsudok z 21. marca 2013, Salzburger Flughafen (C-244/12, [EU:C:2013:203](#))

„Posudzovanie vplyvov určitých projektov na životné prostredie – Smernica 85/337/EHS – Článok 2 ods. 1 a článok 4 ods. 2 – Projekty spadajúce pod prílohu II – Práce na rozšírení infraštruktúry letiska – Preskúmanie na základe prahových hodnôt alebo kritérií – Článok 4 ods. 3 – Výberové kritériá – Príloha III bod 2 písm. g) – Husto obývané oblasti“

Poznatky z rozsudku Kraaijeveld a i.⁹ týkajúce sa výkladu článku 4 ods. 2 smernice 85/337 sú potvrdené a rozvinuté v rozsudku Salzburger Flughafen, ktorý sa týka otázky, či taký projekt, ako je projekt rozšírenia infraštruktúry letiska v Salzburgu (Rakúsko), o ktorý išlo v tejto veci, musí podliehať posúdeniu jeho vplyvov na životné prostredie v zmysle smernice 85/337¹⁰.

V tejto súvislosti rakúska právna úprava preberajúca smernicu 85/337 stanovovala, že okrem určitých zmien spojených so vzletovými a pristávacími dráhami, iba zmeny letísk, ktoré môžu zvýšiť počet pohybov lietadiel najmenej o 20 000 ročne, museli byť predmetom posúdenia vplyvov na životné prostredie.

Verwaltungsgerichtshof (Najvyšší správny súd, Rakúsko), na ktorý prevádzkovateľ letiska v Salzburgu podal žalobu proti rozhodnutiu príslušného správneho orgánu, podľa ktorého si projekt rozšírenia infraštruktúry letiska predložený týmto prevádzkovateľom vyžadoval posúdenie vplyvov na životné prostredie, rozhodol položiť Súdnemu dvoru otázku, či smernica 85/337 bráni už citovanej rakúskej právnej úprave preberajúcej smernicu.

Súdny dvor, ktorý odpovedal kladne na túto otázku, pripomenul, že hoci článok 4 ods. 2 písm. b) smernice 85/337 priznáva členským štátom voľnú úvahu pri stanovení prahových hodnôt alebo kritérií na určenie, či taký projekt, o aký ide, ktorý patrí k typom uvedeným v prílohe II smernice, musí podliehať posúdeniu vplyvov na životné prostredie, Rakúsko prekročilo túto voľnú úvahu, keďže prahová hodnota stanovená na najmenej 20 000 pohybov lietadiel ročne mala za následok, že zmeny infraštruktúry malých alebo stredne veľkých letísk by v praxi nikdy nemohli viesť k posúdeniu vplyvov

⁹ Rozsudok z 24. októbra 1996, Kraaijeveld a i. (C-72/95, [EU:C:1996:404](#)).

¹⁰ Zmenenej smernicou Rady 97/11/ES z 3. marca 1997 (Ú. v. ES L 73, 1997, s. 5; Mim. vyd. 15/003, s. 151).

na životné prostredie, hoci nemožno nijako vylúčiť, že takéto práce majú významné vplyvy na životné prostredie.

Okrem toho stanovením takejto prahovej hodnoty na účely rozhodnutia o tom, či je potrebné vykonať posúdenie vplyvov takých projektov, ako boli projekty vo veci samej, na životné prostredie, rakúska právna úprava preberajúca smernicu napriek povinnosti, ktorú členským štátom ukladá článok 4 ods. 3 smernice 85/337, zohľadňuje len kvantitatívny aspekt dôsledkov projektu bez toho, aby vzala do úvahy ostatné výberové kritériá uvedené v prílohe III tejto smernice, predovšetkým kritérium stanovené v bode 2 písm. g) tejto prílohy, a to hustotu obyvateľstva v oblasti, ktorej sa projekt týka.

ii. Odôvodnenie rozhodnutia o nepodrobení projektu posudzovaniu

Rozsudok z 30. apríla 2009, Mellor (C-75/08, [EU:C:2009:279](#))

„Smernica 85/337/EHS – Posudzovanie vplyvov projektov na životné prostredie – Povinnosť zverejniť odôvodnenie rozhodnutia o nepodrobení projektu posudzovaniu“

Súdny dvor, na ktorý Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) [Odvolací súd (Anglicko a Wales) (občianskoprávne oddelenie), Spojené kráľovstvo] podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, spresnil, ako musí byť odôvodnené rozhodnutie príslušného správneho orgánu nevykonať posúdenie vplyvov, ktoré má projekt spadajúci do prílohy II smernice 85/337 na životné prostredie.

V októbri 2006 spoločnosť Partnerships in Care podala žiadosť o stavebné povolenie na výstavbu zdravotníckeho zariadenia so strednou úrovňou ochrany na území nachádzajúcim sa vo vidieckom prostredí v oblasti mimoriadnej prírodnej krásy Nidderdale („Nidderdale Area of Outstanding Natural Beauty“).

Listom zo 4. decembra 2006 Secretary of State for Communities and Local Government (ďalej len „Secretary of State“) zverejnil rozhodnutie, podľa ktorého nie je potrebné posúdenie vplyvov na životné prostredie. Toto rozhodnutie odôvodnil tým, že daný projekt bol „projektom typu uvedeného v prílohe II“, ktorý nemôže mať významné vplyvy na životné prostredie z dôvodu takých faktorov, ako je jeho charakter, veľkosť alebo umiestnenie. Konkrétnejšie dôvody neuviedol.

Pán Mellor podal proti tomuto rozhodnutiu, ktoré prijal Secretary of State žalobu, ktorú High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division [Vrchný súd (Anglicko a Wales), oddelenie Queen's Bench, Spojené kráľovstvo] zamietol. Vnútroštátny súd, na ktorý bolo podané odvolanie, sa rozhodol položiť prejudiciálne otázky, aby zistil, či

a prípadne ako musí byť odôvodnené rozhodnutie nevykonať posúdenie vplyvov na životné prostredie podľa smernice 85/337¹¹.

V tejto súvislosti Súdny dvor uviedol, že článok 4 smernice 85/337 sa má vykladať v tom zmysle, že nevyžaduje, aby samotné rozhodnutie, v ktorom sa dospelo k záveru, že nie je potrebné, aby projekt spadajúci pod prílohu II uvedenej smernice bol podrobený posúdeniu vplyvov na životné prostredie, obsahovalo dôvody, pre ktoré sa príslušný orgán rozhodol, že takéto posúdenie nie je potrebné. V prípade, že o to dotknutá osoba požiada, však príslušný správny orgán má povinnosť oznámiť jej dôvody prijatia tohto rozhodnutia alebo jej na základe podanej žiadosti poskytnúť relevantné informácie a dokumenty. Toto neskoršie oznámenie môže mať formu nielen výslovného výpočtu dôvodov, ale aj sprístupnenia relevantných informácií a dokumentov na základe podanej žiadosti.

Súdny dvor navyše spresnil, že v prípade, ak rozhodnutie členského štátu o nepodrobení projektu spadajúceho pod prílohu II smernice 85/337 posúdeniu vplyvov na životné prostredie v súlade s článkami 5 až 10 uvedenej smernice uvádza dôvody, o ktoré sa opiera, uvedené rozhodnutie je dostatočne odôvodnené, ak dôvody, ktoré obsahuje, spolu so skutočnosťami, ktoré sú už dotknutým osobám známe, prípadne doplnenými o potrebné doplňujúce informácie, ktoré im musí príslušný vnútroštátny orgán na ich žiadosť poskytnúť, umožňujú týmto osobám posúdiť vhodnosť podania opravného prostriedku proti tomu rozhodnutiu.

c) Výnimky z povinnosti posúdenia vplyvov

Rozsudok z 29. júla 2019 (veľká komora), *Inter-Environnement Wallonie a Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen* (C-411/17, [EU:C:2019:622](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Životné prostredie – Dohovor z Espoo – Aarhuský dohovor – Ochrana prirodzených biotopov, ako aj voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín – Smernica 92/43/EHS – Článok 6 ods. 3 – Pojem ‚projekt‘ – Zhodnotenie dosahov na príslušnú lokalitu – Článok 6 ods. 4 – Pojem ‚dôvody vyššieho verejného záujmu‘ – Ochrana voľne žijúceho vtáctva – Smernica 2009/147/ES – Posudzovanie vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie – Smernica 2011/92/EÚ – Článok 1 ods. 2 písm. a) – Pojem ‚projekt‘ – Článok 2 ods. 1 – Článok 4 ods. 1 – Posudzovanie vplyvov na životné prostredie – Článok 2 ods. 4 – Vyňatie z posudzovania – Postupné ukončenie jadrovej energetiky – Vnútroštátna právna úprava stanovujúca jednak opätovné začatie činnosti priemyselnej výroby elektrickej energie v neprevádzkovanej jadrovej elektrárni na dobu takmer desiatich rokov s účinkom odkladu dátumu jej deaktivácie a ukončenia jej činnosti, ktorý pôvodne stanovil

¹¹ Zmenenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2003/35/ES z 26. mája 2003, ktorou sa ustanovuje účasť verejnosti pri navrhovaní určitých plánov a programov týkajúcich sa životného prostredia, a ktorou sa menia a dopĺňajú s ohľadom na účasť verejnosti a prístup k spravodlivosti, smernice Rady 85/337/EHS a 96/61/ES (Ú. v. EÚ L 156, 2003, s. 17; Mim. vyd. 15/007, s. 466).

vnútroštátny zákonodarca, o desať rokov a jednak odklad termínu pôvodne stanoveného tým istým zákonodarcom na deaktiváciu a ukončenie priemyselnej výroby elektrickej energie v prevádzkovej elektrárni tiež o desať rokov – Nevykonanie posudzovania vplyvov na životné prostredie“

V tomto rozsudku, ktorého skutkový rámec bol uvedený vyššie,¹² Súdny dvor vyložil aj článok 2 ods. 4 smernice 2011/92, ktorý umožňuje členským štátom vo výnimočných prípadoch vyňať určitý projekt úplne alebo čiastočne z ustanovení tejto smernice.

V tejto súvislosti Súdny dvor spresnil, že členský štát môže podľa tohto ustanovenia vyňať projekt týkajúci sa predĺženia priemyselnej výroby elektrickej energie jadrovej elektrárne z posudzovania vplyvov na životné prostredie s cieľom zabezpečiť bezpečnosť svojho zásobovania elektrickou energiou iba v prípade, ak preukáže najmä to, že riziko pre bezpečnosť tohto zásobovania je primerane pravdepodobné a že predmetný projekt má naliehavú povahu, ktorá môže odôvodniť neexistenciu takéhoto posudzovania. Touto možnosťou výnimky však nie je dotknutá povinnosť posúdenia vplyvov na životné prostredie, ktorá sa spája s projektami, ktoré majú tak ako projekt vo veci samej cezhraničné vplyvy.

3. Rozsah posúdenia vplyvov

Rozsudok zo 14. marca 2013, Leth (C-420/11, [EU:C:2013:166](#))

„Životné prostredie – Smernica 85/337/EHS – Posudzovanie vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie – Povolenie takého projektu bez primeraného posúdenia – Ciele tohto posudzovania – Podmienky existencie práva na náhradu škody – Otázka zahrnutia ochrany jednotlivcov pred znížením hodnoty majetku“

V reakcii na návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd, Rakúsko), Súdny dvor spresnil rozsah posúdenia vplyvov podľa smernice 85/337¹³ v prípade, keď daný projekt spôsobuje aj neobvyklé susedské spory.

Žalobkyňa vo veci samej, pani Lethová, je vlastníčkou nehnuteľnosti, ktorá sa nachádza v bezpečnostnej zóne letiska Wien-Schwechat v Rakúsku. Počas platnosti smernice 85/337 v jej postupných verziách prešlo toto letisko transformáciou vyplývajúcou z rôznych rozšírení, pričom ich vplyvy na životné prostredie neboli predmetom posúdenia podľa tejto smernice.

¹² Pokiaľ ide o skutkový a právny rámec sporu, pozri rubriku I. 1. a) „Pojem ,projekt“. Tento rozsudok je tiež uvedený v rubrikách I. 2. a) „Projekty, ktoré predstavujú riziko významných vplyvov na životné prostredie (príloha I)“, a III. 1 „Vnútroštátne akty prijaté v rozpore so smernicou 2011/92“.

¹³ Zmenenej smernicou Rady 97/11/ES z 3. marca 1997 (Ú. v. ES L 73, 1997, s. 5; Mim. vyd. 15/003, s. 151), a smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2003/35/ES z 26. mája 2003 (Ú. v. EÚ L 156, 2003, s. 17; Mim. vyd. 15/007, s. 466).

Na rakúskych súdoch pani Lethová žiadala od Rakúskej republiky a od Land Niederösterreich (Rakúsko) náhradu škody z dôvodu zníženia hodnoty jej nehnuteľnosti v dôsledku hluku a na podloženie tohto návrhu tvrdila, že vplyvy projektov rozšírenia na životné prostredie mali byť predmetom posúdenia podľa smernice 85/337.

Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd), ktorý prejednával tento spor, chcel vedieť najmä to, či sa článok 3 smernice 85/337 má vykladať v tom zmysle, že posúdenie vplyvov na životné prostredie, ktoré je upravené v tomto článku, zahŕňa posúdenie vplyvov daného projektu na hodnotu hmotného majetku.

V tejto súvislosti Súdny dvor konštatoval, že podľa článku 3 smernice 85/337 treba preskúmať priame a nepriame účinky projektu najmä na človeka a hmotný majetok a v súlade so štvrtou zarážkou tohto článku treba tiež preskúmať také účinky na súčinnosť medzi týmito dvomi faktormi. Preto treba posúdiť najmä vplyv projektu na využívanie hmotného majetku človekom.

Z toho vyplýva, že pri posudzovaní takých projektov, o aké ide vo veci samej, ktoré môžu spôsobovať zvýšenú úroveň hluku lietadiel, treba preskúmať účinky tohto hluku na využívanie budov človekom. Rozšírenie posudzovania vplyvov na životné prostredie na majetkovú hodnotu hmotného majetku však nemožno vyvodiť zo znenia uvedeného článku 3 a nebolo by ani v súlade s cieľom smernice 85/337.

Súdny dvor tak dospel k záveru, že posúdenie vplyvov na životné prostredie upravené v článku 3 uvedenej smernice musí identifikovať, opísať a posúdiť priame a nepriame účinky hluku na človeka v prípade využívania nehnuteľnosti, ktorá je dotknutá takým projektom, o aký ide v konaní vo veci samej. Naopak toto posúdenie nezahŕňa vplyvy takéhoto projektu na hodnotu hmotného majetku.

Rozsudok z 24. februára 2022, *Namur-Est Environnement* (C-463/20, [EU:C:2022:121](#))¹⁴

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Životné prostredie – Smernica 2011/92/EÚ – Posudzovanie vplyvov určitých projektov na životné prostredie – Smernica 92/43/EHS – Ochrana prirodzených biotopov – Vzťah medzi postupom posudzovania a povoľovania uvedeným v článku 2 smernice 2011/92/EÚ a vnútroštátnym postupom udelenia výnimky z opatrení na ochranu druhov stanovených smernicou 92/43/EHS – Pojem „povolenie“ – Komplexný rozhodovací proces – Povinnosť posúdenia – Vecný rozsah – Procesné štádium, v ktorom sa musí zaručiť účasť verejnosti na rozhodovacom procese“

Súdny dvor, na ktorý Conseil d'État (Štátna rada, Belgicko) podala návrh na začatie prejudiciálneho konania, objasnil rozsah posúdenia vplyvov podľa smernice 2011/92 v prípade, keď daný projekt so sebou prináša to, že navrhovateľ projektu dostane

¹⁴ Tento rozsudok je tiež uvedený v rubrikách I.4.b) „Určenie procesných podmienok, za ktorých sa vykonáva posúdenie vplyvov“, a I. 5. a) ii. „Účasť verejnosti počas rozhodovacieho procesu vo viacerých etapách“.

výnimku z opatrení na ochranu živočíšnych a rastlinných druhov stanovených smernicou 92/43.

Dňa 4. novembra 2008 spoločnosť Sagrex SA predložila príslušnému orgánu Valónskeho regiónu žiadosť o jednotné povolenie týkajúcu sa projektu opätovného prevádzkovania povrchového lomu s rozlohou viac ako 50 hektárov nachádzajúceho sa v lokalite Bossimé (Belgicko) a výstavby zariadení, ako aj úprav, ktoré s ňou súvisia, najmä na brehu rieky Másy.

Dňa 1. septembra 2010 tento orgán vyzval Sagrex, aby mu predložila pozmeňujúce plány a doplnenie posúdenia vplyvov daného projektu na životné prostredie.

Dňa 15. apríla 2016 Sagrex predložila generálnemu inšpektorovi Odboru pre ochranu prírody a lesov Valónskeho regiónu žiadosť o výnimku z opatrení na ochranu živočíšnych a rastlinných druhov stanovených belgickou právnou úpravou preberajúcou smernicu 92/43 v súvislosti s týmto projektom. Rozhodnutím o výnimke z 27. júna 2016 generálny inšpektor vyhovel tejto žiadosti pod podmienkou, že Sagrex vykoná sériu opatrení na zmiernenie.

O tri mesiace neskôr Sagrex predložila príslušnému orgánu Valónskeho regiónu pozmeňujúce plány a doplnenie posúdenia projektu, o ktoré bola požiadaná 1. septembra 2010. Nariadením z 25. septembra 2017 však minister Valónskeho regiónu zodpovedný za životné prostredie a územné plánovanie odmietol vydať jednotné povolenie, ktoré žiadala Sagrex.

V medziobdobí združenie Namur-Est Environnement podalo na Conseil d'État (Štátna rada) žalobu o neplatnosť rozhodnutia generálneho inšpektora o výnimke z 27. júna 2016. Na podloženie svojej žaloby združenie tvrdilo najmä to, že toto rozhodnutie o výnimke sa považuje za povolenie projektu v zmysle článku 1 ods. 2 smernice 2011/92, takže mu malo predchádzať posúdenie vplyvov na životné prostredie a verejná konzultácia, ktorá ho sprevádza, čo sa nestalo.

Za týchto okolností Conseil d'État (Štátna rada) rozhodla predložiť Súdny dvor viaceré otázky, ktoré sa týkali najmä povinnosti posudzovania a povoľovania upravenej v článku 2 ods. 1 smernice 2011/92 pre projekty, ktoré môžu mať významné vplyvy na životné prostredie.

V tejto súvislosti Súdny dvor zdôraznil, že zo všetkých ustanovení smernice 2011/92 vyplýva, že rozhodnutie o povolení projektov, ktoré môžu mať významné vplyvy na životné prostredie, má byť prijaté na záver celého procesu posudzovania uvedených projektov. Tento rozhodovací proces, ktorého výsledkom je povolenie, musí viesť príslušný orgán k tomu, aby v plnom rozsahu zohľadnil vplyvy, ktoré môžu mať projekty podliehajúce dvojitej povinnosti posudzovania a povoľovania stanovenej v článku 2 ods. 1 smernice 2011/92 na životné prostredie.

Z toho vyplýva, že v osobitnom prípade, keď realizácia projektu podliehajúceho tejto dvojitej povinnosti posudzovania a povoľovania so sebou prináša, že navrhovateľ

požiada o výnimku z opatrení na ochranu živočíšnych a rastlinných druhov stanovených ustanoveniami vnútroštátneho práva zabezpečujúcimi prebratie smernice 92/43, a túto výnimku aj dostane, a keď v dôsledku toho tento projekt môže mať vplyv na tieto druhy, posúdenie uvedeného projektu sa musí týkať najmä týchto vplyvov.

4. Povoľovacie konania vo viacerých etapách

a) Okamih, ku ktorému treba vykonať posúdenie vplyvov

*Rozsudok zo 7. januára 2004, Wells (C-201/02, [EU:C:2004:12](#))*¹⁵

„Smernica 85/337/EHS – Posudzovanie vplyvov určitých projektov na životné prostredie – Vnútroštátne opatrenie udeľujúce povolenie na ťažobnú činnosť bez vykonania posúdenia vplyvov na životné prostredie – Priamy účinok smerníc – Trojstranná situácia“

Súdny dvor vo svojom rozsudku Wells spresnil okrem iného to, ku ktorému okamihu treba vykonať posúdenie vplyvov podľa smernice 85/337 v prípade, keď povoľovacie konanie prechádza cez viaceré etapy.

High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) [Vrchný súd (Anglicko a Wales), oddelenie Queen's Bench (správna komora), Spojené kráľovstvo] podal na Súdny dvor návrh na začatie prejudiciálneho konania v spore medzi pani Wellsovou a orgánmi Spojeného kráľovstva, ktorého predmetom bolo obnovenie prevádzky Conygar Quarry, lomu na ťažbu stavebného materiálu, ktorý sa nachádza v blízkosti jej domu.

Tento lom, ktorého prevádzka bola povolená v roku 1947, nebol v čase, keď pani Wellsová v roku 1984 kúpila svoj dom, už niekoľko rokov v činnosti. Na žiadosť vlastníkov lomu však príslušný Mineral Planning Authority (orgán územného plánovania v oblasti nerastov, ďalej len „MPA“) zaregistroval staré povolenie na prevádzku lomu rozhodnutím z 24. augusta 1992, pričom vyslovil, že legálne nemôže dôjsť k žiadnej prevádzke, pokiaľ nebude podaná žiadosť o stanovenie nových podmienok a kým sa o tejto žiadosti definitívne nerozhodne.

MPA, na ktorý podali vlastníci lomu žiadosť o stanovenie nových podmienok prevádzkovania, rozhodnutím z 22. decembra 1994 uložil prísnejšie podmienky ako navrhli vlastníci. Títo vlastníci preto využili svoje právo podať opravný prostriedok na Secretary of State for Transport, Local Government and the Regions (ďalej len „Secretary of State“).

Rozhodnutím z 25. júna 1997 Secretary of State uložil 54 podmienok prevádzkovania, pričom niekoľko bodov nechal na posúdenie MPA. MPA tieto body schválil rozhodnutím z 8. júla 1999.

Ani Secretary of State, ani MPA nepreskúmali otázku, či bolo potrebné vykonať posúdenie vplyvov na životné prostredie podľa smernice 85/337.

¹⁵ Tento rozsudok je tiež uvedený v rubrike I. 6. a) „Vertikálny priamy účinok smerníc a negatívne dôsledky na práva tretej osoby“.

S prihladením na uvedené pani Wellsová požiadala Secretary of State, aby prijal vhodné opatrenia, a to zrušenie alebo zmenu povolenia na prevádzku, aby napravil to, že v povoľovacom konaní nebolo vykonané posúdenie vplyvov na životné prostredie. Keďže pani Wellsová na svoju žiadosť nedostala odpoveď, podala žalobu na High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) [Vrchný súd (Anglicko a Wales), oddelenie Queen's Bench (správna komora)], ktorý položil Súdnu dvoru viacero prejudiciálnych otázok.

Za týchto okolností Súdny dvor spresnil okrem iného to, ku ktorému okamihu treba vykonať posúdenie vplyvov na životné prostredie v takom povoľovacom konaní vo viacerých etapách, ako je konanie, o ktoré išlo v tejto veci.

V tejto súvislosti Súdny dvor pripomenul, že podľa článku 2 ods. 1 smernice 85/337 sa posúdenie vplyvov na životné prostredie musí vykonať „pred udelením povolenia“. Podľa odôvodnenia 1 uvedenej smernice sa navyše počíta s tým, že v rozhodovacom procese príslušný orgán vezme do úvahy vplyvy daného projektu na životné prostredie „v čo najskoršej fáze“.

Keď teda vnútroštátne právo stanovuje, že povoľovacie konanie prebieha vo viacerých etapách, pričom jednou z nich je hlavné rozhodnutie a druhou vykonávacie rozhodnutie, ktoré nemôže ísť nad rámec parametrov určených hlavným rozhodnutím, účinky, ktoré projekt môže mať na životné prostredie, treba identifikovať a posúdiť počas konania týkajúceho sa hlavného rozhodnutia. Iba v prípade, ak možno tieto účinky identifikovať až počas konania týkajúceho sa vykonávacieho rozhodnutia, treba posúdenie vykonať počas tohto konania.

b) Určenie procesných podmienok, za ktorých sa vykonáva posúdenie vplyvov

Rozsudok z 24. februára 2022, *Namur-Est Environnement* (C-463/20, [EU:C:2022:121](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Životné prostredie – Smernica 2011/92/EÚ – Posudzovanie vplyvov určitých projektov na životné prostredie – Smernica 92/43/EHS – Ochrana prirodzených biotopov – Vzťah medzi postupom posudzovania a povoľovania uvedeným v článku 2 smernice 2011/92/EÚ a vnútroštátnym postupom udelenia výnimky z opatrení na ochranu druhov stanovených smernicou 92/43/EHS – Pojem „povolenie“ – Komplexný rozhodovací proces – Povinnosť posúdenia – Vecný rozsah – Procesné štádium, v ktorom sa musí zaručiť účasť verejnosti na rozhodovacom procese“

V tomto rozsudku, ktorého skutkový rámec bol uvedený vyššie,¹⁶ Súdny dvor rozhodoval aj o miere voľnej úvahy, ktorou disponujú členské štáty pri určení procesných

¹⁶ Pokiaľ ide o skutkový a právny rámec sporu, pozri rubriku I.3. „Rozsah posúdenia vplyvov“. Tento rozsudok je tiež uvedený v rubrike I. 5. a) ii. „Účasť verejnosti počas rozhodovacieho procesu vo viacerých etapách“.

podmienok, za ktorých sa vykonáva posúdenie vplyvov na životné prostredie podľa smernice 2011/92 v prípade, keď rozhodovací proces prebieha vo viacerých etapách.

V tejto súvislosti Súdny dvor zdôraznil, že článok 2 ods. 2 smernice 2011/92 výslovne stanovuje, že posudzovanie vplyvov na životné prostredie možno začleniť do existujúcich vnútroštátnych povolovacích konaní. Z toho vyplýva jednak to, že uvedené posudzovanie sa nemusí nevyhnutne vykonať v rámci konania osobitne vytvoreného na tento účel, a jednak to, že sa ani nemusí nevyhnutne vykonať v rámci jediného konania.

Hoci teda členské štáty disponujú mierou voľnej úvahy, ktorá im umožňuje určiť procesné podmienky, za ktorých sa vykonáva posúdenie vplyvov na životné prostredie, a rozdeliť s tým súvisiace rôzne právomoci medzi viaceré orgány, najmä tým, že každému z nich pridelia rozhodovaciu právomoc v danej oblasti, výkon tejto voľnej úvahy musí zodpovedať požiadavkám stanoveným v smernici 2011/92 a zaručiť plné dodržanie ňou sledovaných cieľov. Posúdenie vplyvov projektu na životné prostredie musí byť v každom prípade jednak úplné a jednak vykonané pred prijatím rozhodnutia o povolení tohto projektu.

So zreteľom na osobitosti veci samej Súdny dvor navyše spresnil, že v prípade, ak členský štát zverí právomoc posúdiť časť vplyvov projektu na životné prostredie a prijať rozhodnutie na záver tohto čiastočného posúdenia inému orgánu, než je orgán, ktorému zveril právomoc povoliť tento projekt, toto rozhodnutie musí byť nevyhnutne prijaté pred povolením tohto projektu. Okrem toho ani čiastočné posúdenie, ani predchádzajúce rozhodnutie nemôžu prejudikovať po prvé celkové posúdenie, ktoré musí orgán s právomocou na povolenie projektu v každom prípade vykonať, a po druhé rozhodnutie prijímané na záver tohto celkového posúdenia.

5. Účasť verejnosti na rozhodovacom procese a prístup k spravodlivosti

a) Účasť verejnosti na rozhodovacom procese

i. Podmienky informovania verejnosti

Rozsudok zo 7. novembra 2019, Flausch a i. (C-280/18, [EU:C:2019:928](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Životné prostredie – Posudzovanie vplyvov určitých projektov na životné prostredie – Účasť verejnosti na rozhodovacom procese a prístup k spravodlivosti – Začiatok plynutia lehôt na podanie opravného prostriedku“

Súdny dvor v reakcii na návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podala Symvoulia tis Epikrateias (Štátna rada, Grécko), spresnil podmienky informovania a účasti verejnosti na rozhodovacom procese v oblasti životného prostredia podľa smernice 2011/92.

Spor vo veci samej sa týkal projektu výstavby turistického komplexu na gréckom ostrove Ios. V súlade s vnútroštátnou právnou úpravou bola výzva pre všetky dotknuté osoby na účasť na procese posudzovania vplyvov tohto projektu na životné prostredie zverejnená v miestnom denníku ostrova Syros (súostrovie Kyklady, Grécko), ako aj v kanceláriách správneho orgánu regiónu Južný Egeis na tom istom ostrove, ktorý sa nachádza 55 námorných míľ od ostrova Ios, s ktorým nemá každodenné spojenie.

O rok neskôr minister pre životné prostredie a energetiku a minister cestovného ruchu prijali rozhodnutie, ktorým sa schvaľuje projekt výstavby turistického komplexu. Toto rozhodnutie bolo uverejnené na vládnom portáli *Diavgeia* a na internetovej stránke Ministerstva životného prostredia.

Viacero vlastníkov nehnuteľností na ostrove Ios a tri združenia na ochranu životného prostredia podali žalobu o neplatnosť proti tomuto rozhodnutiu o schválení viac ako 18 mesiacov po jeho prijatí. Tvrdia, že sa o ňom dozvedeli až v čase začatia terénnych prác.

V tejto súvislosti vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, spresnil, že v súlade s vnútroštátnou právnou úpravou preberajúcou smernicu 2011/92 platí, že kým nebol zavedený elektronický environmentálny register, účasť verejnosti vyžadovaná touto smernicou začína oznámením informácií týkajúcich sa projektu v sídle príslušného regiónu a ich zverejnením v miestnej tlači, ako aj výzvou pre všetky dotknuté osoby, aby sa oboznámili s posúdením vplyvov na životné prostredie a vyjadrili sa k nemu.

Grécka právna úprava navyše stanovuje lehotu 60 dní na podanie žaloby o neplatnosť takých rozhodnutí, akým je rozhodnutie o povolení turistického komplexu na ostrove Ios, ktorá začína plynúť od uverejnenia tohto rozhodnutia na internete.

S prihliadnutím na uvedené vnútroštátny súd rozhodol predložiť Súdnemu dvoru prejudiciálne otázky týkajúce sa toho, či postup pre účasť verejnosti, ktorý predchádzal prijatiu napadnutého rozhodnutia, spĺňa požiadavky smernice 2011/92 a či lehota na podanie žaloby o neplatnosť tohto rozhodnutia môže začať plynúť od jeho uverejnenia na internete.

Vo svojom rozsudku Súdny dvor najprv skonštatoval, že smernica 2011/92 vyhradzuje členským štátom, aby určili podrobné podmienky pre informovanie a účasť verejnosti na rozhodovacom procese v oblasti životného prostredia, avšak pod podmienkou, že tieto podmienky nebudú menej výhodné ako podmienky upravujúce podobné situácie vnútroštátnej povahy (zásada ekvivalencie) a že v praxi nebudú znemožňovať alebo nadmerne sťažovať výkon práv priznaných právnym poriadkom Únie (zásada efektivity).

Pokiaľ ide o zásadu efektivity, Súdny dvor pripomenul, že príslušné orgány sa musia uistiť, že použité informačné kanály sú vhodné na to, aby sa informácie dostali k dotknutým občanom, aby sa im poskytla primeraná možnosť vedieť o plánovaných činnostiach, rozhodovacom procese a svojich možnostiach zúčastniť sa na konaní v jeho ranom štádiu.

V tomto ohľade sa Súdny dvor domnieval, že sa nezdá, že vyvesenie oznámenia v priestoroch regionálneho správneho sídla na ostrove Syros, hoci aj sprevádzané uverejnením v miestnom denníku tohto ostrova, primerane prispelo k informovanosti verejnosti dotknutej stavebným projektom, s ktorého realizáciou sa počíta na inom ostrove, ktorý sa nachádza vo vzdialenosti 55 námorných míľ.

Súdny dvor ďalej poznamenal, že podmienky prístupu k dokumentácii z postupu pre účasť verejnosti musia dotknutej verejnosti umožňovať účinne uplatniť svoje práva, z čoho vyplýva, že uvedená dokumentácia musí byť ľahko prístupná. Je na vnútroštátnom súde, aby určil, či boli takéto požiadavky dodržané vo veci samej, najmä s ohľadom na úsilie, ktoré musí dotknutá verejnosť vynaložiť na prekonanie vzdialenosti z ostrova Ios na ostrov Syros, ako aj možnosti, ktoré mali príslušné orgány, aby za cenu primeraného úsilia umožnili prístupnenie dokumentácie na ostrove Ios.

Súdny dvor sa napokon domnieval, že smernica 2011/92 bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá vedie k tomu, že sa voči členom dotknutej verejnosti možno pri podaní opravného prostriedku odvolávať na lehotu, ktorá začína plynúť od oznámenia povolenia projektu na internete, pokiaľ títo členovia dotknutej verejnosti nemali predtým primeranú možnosť informovať sa o povoľovacom konaní v súlade s požiadavkami tejto smernice.

ii. Účasť verejnosti počas rozhodovacieho procesu vo viacerých etapách

Rozsudok z 24. februára 2022, *Namur-Est Environnement* (C-463/20, [EU:C:2022:121](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Životné prostredie – Smernica 2011/92/EÚ – Posudzovanie vplyvov určitých projektov na životné prostredie – Smernica 92/43/EHS – Ochrana prirodzených biotopov – Vzťah medzi postupom posudzovania a povoľovania uvedeným v článku 2 smernice 2011/92/EÚ a vnútroštátnym postupom udelenia výnimky z opatrení na ochranu druhov stanovených smernicou 92/43/EHS – Pojem ‚povolenie‘ – Komplexný rozhodovací proces – Povinnosť posúdenia – Vecný rozsah – Procesné štádium, v ktorom sa musí zaručiť účasť verejnosti na rozhodovacom procese“

V tejto veci, ktorej skutkový rámec bol uvedený vyššie¹⁷, sa vnútroštátny súd pýtal Súdného dvora aj na účasť verejnosti podľa smernice 2011/92 na komplexnom rozhodovacom procese, ktorý sa vyznačuje tým, že daný orgán má počas predbežnej alebo prostrednej fázy uvedeného procesu posúdiť iba časť vplyvov dotknutého projektu na životné prostredie.

¹⁷ Pokiaľ ide o skutkový a právny rámec sporu, pozri rubriku I.3. „Rozsah posúdenia vplyvov“. Tento rozsudok je tiež uvedený v rubrike I.4.b) „Určenie procesných podmienok, za ktorých sa vykonáva posúdenie vplyvov“.

V tomto ohľade Súdny dvor pripomenul, že články 6 a 8 smernice 2011/92 ukladajú členským štátom povinnosť prijať opatrenia, ktoré sú v rámci procesu posudzovania a povoľovania projektov podliehajúcich tejto smernici nevyhnutné na zabezpečenie účasti verejnosti, ktorá spĺňa súbor požiadaviek. V tejto súvislosti uvedené články vyžadujú, aby k účasti verejnosti na rozhodovacom procese došlo v ranom štádiu, aby bola táto účasť efektívna, a aby výsledok tejto účasti príslušný orgán vzal do úvahy počas svojho rozhodovania o tom, či povolí alebo nepovolí dotknutý projekt.

Môže sa však ukázať, že tieto rôzne požiadavky je náročnejšie zosúladiť v rámci komplexného rozhodovacieho procesu, predovšetkým v prípade, keď má daný orgán počas predbežnej alebo prostrednej fázy posúdiť iba časť vplyvov dotknutého projektu na životné prostredie.

Súdny dvor tak zdôraznil, že v takomto prípade sa požiadavka ranej účasti verejnosti na rozhodovacom procese má vykladať a uplatňovať spôsobom, ktorý je v súlade s rovnako dôležitou požiadavkou efektívnej účasti tejto verejnosti na tomto procese.

Z toho vyplýva, že v rámci takého komplexného rozhodovacieho procesu, aký opisuje vnútroštátny súd, požiadavka ranej účasti verejnosti na rozhodovacom procese stanovená v článku 6 smernice 2011/92 nevyžaduje, aby prijatiu predbežného rozhodnutia týkajúceho sa časti vplyvov dotknutého projektu na životné prostredie predchádzala takáto účasť, pokiaľ je účasť verejnosti efektívne zabezpečená počas konania. Táto požiadavka efektívnosti predpokladá po prvé, že k účasti dôjde pred prijatím rozhodnutia, ktoré má prijať orgán príslušný na povolenie tohto projektu, po druhé, že umožní verejnosti vyjadriť sa účinným a úplným spôsobom ku všetkým vplyvom uvedeného projektu na životné prostredie, a po tretie, že orgán príslušný na povolenie takého projektu môže túto účasť v plnom rozsahu zohľadniť.

b) Prístup k spravodlivosti

i. Povinnosti členských štátov

Rozsudok z 15. októbra 2015, Komisia/Nemecko (C-137/14, [EU:C:2015:683](#))

„Nesplnenie povinnosti členským štátom – Smernica 2011/92/EÚ – Posudzovanie vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie – Článok 11 – Smernica 2010/75/EÚ – Priemyselné emisie (integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania životného prostredia) – Článok 25 – Prístup k spravodlivosti – Nezlučiteľné vnútroštátne procesnoprávne normy“

V roku 2014 podala Európska komisia žalobu o nesplnenie povinnosti proti Nemecku z dôvodu, že porušilo okrem iného povinnosti, ktoré mu vyplývali z článku 11 smernice 2011/92¹⁸.

Podľa prvého odseku tohto ustanovenia členské štáty zaistia, aby v súlade s príslušným vnútroštátnym právnym rámcom v danej oblasti, dotknutá verejnosť, ktorá má dostatočný záujem na konaní, alebo ktorá tvrdí, že došlo k porušeniu práva v prípadoch, kde to právne predpisy členského štátu upravujúce správne konanie požadujú ako predbežnú podmienku, mala prístup k opravným prostriedkom pred súdom alebo iným nezávislým a nestranným orgánom ustanoveným zákonom s cieľom napadnúť vecnú alebo procesnú zákonnosť akéhokoľvek rozhodnutia, úkonu alebo opomenutia, ktoré sú predmetom ustanovení smernice 2011/92 o účasti verejnosti.

V tejto súvislosti Komisia vytýkala Nemecku okrem iného to, že nerešpektovalo povinnosti vyplývajúce z tohto ustanovenia tým, že obmedzilo:

1. prípady, keď sa z dôvodu procesnej vady možno domáhať zrušenia správneho rozhodnutia patriaceho do pôsobnosti smernice 2011/92, a
2. aktívnu legitímáciu a rozsah súdneho preskúmania na námietky, ktoré boli vznesené počas správneho konania.

Súdny dvor, ktorý vyhovel týmto výhradám, v prvom rade zdôraznil, že článok 11 smernice 2011/92 bráni tomu, aby členské štáty obmedzili uplatniteľnosť ustanovení, ktorými sa tento článok preberá, na prípad napadnutia zákonnosti rozhodnutia z dôvodu nevykonania posudzovania vplyvov na životné prostredie bez toho, aby ju rozšírili na prípad, keď sa takéto posudzovanie síce vykonalo, ale na záver konania postihnutého vadou.

Nemecko si navyše nesplnilo povinnosti, ktoré mu vyplývajú z tohto článku, aj tým, že obmedzilo zrušenie rozhodnutí z dôvodu procesnej vady na nevykonanie posudzovania alebo predchádzajúceho preskúmania vplyvov na životné prostredie a na prípady, keď žalobca preukáže, že existuje príčinná súvislosť medzi procesnou vadou a výsledkom rozhodnutia. Takéto obmedzenie totiž neprimerane sťažuje výkon práva na podanie opravného prostriedku podľa článku 11 smernice 2011/92 a ohrozuje cieľ tejto smernice, ktorým je poskytnúť dotknutej verejnosti široký prístup k spravodlivosti.

V druhom rade Súdny dvor skonštatoval, že článok 11 smernice 2011/92 bráni tomu, aby podľa vnútroštátneho ustanovenia bola obmedzená aktívna legitímácia a rozsah súdneho preskúmania na námietky, ktoré už boli vznesené v lehote určenej počas správneho konania, ktoré viedlo k prijatiu rozhodnutia, ktoré je predmetom opravného prostriedku.

¹⁸ V tejto žalobe o nesplnenie povinnosti sa Komisia odvolávala aj na porušenie článku 25 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2010/75/EÚ z 24. novembra 2010 o priemyselných emisiách (integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania životného prostredia) (Ú. v. EÚ L 334, 2010, s. 17).

V tejto súvislosti Súdny dvor spresnil, že hoci článok 11 ods. 4 smernice 2011/92 nevylučuje, aby opravný prostriedok pred správnym orgánom predchádzal opravnému prostriedku pred súdom, a nebráni tomu, aby vo vnútroštátnom práve bola stanovená povinnosť žalobcu vyčerpať všetky správne opravné prostriedky predtým, než môže podať opravný prostriedok na súd, toto ustanovenie práva Únie neumožňuje obmedziť dôvody, ktoré môže tento žalobca uviesť na podporu svojho opravného prostriedku pred súdom.

Navyše takéto obmedzenie uložené žalobcovi súvisiace s povahou dôvodov, ktoré môže uviesť pred súdom povereným preskúmaním zákonnosti správneho rozhodnutia, ktoré sa ho týka, nemôže byť odôvodnené úvahami založenými na dodržiavaní zásady právnej istoty. Nie je totiž vôbec preukázané, že by úplné súdne preskúmanie týkajúce sa dôvodnosti uvedeného rozhodnutia mohlo porušiť túto zásadu.

Okrem toho, pokiaľ ide o efektivitu správnych konaní, hoci skutočnosť, že dôvod bol po prvýkrát uvedený v rámci opravného prostriedku pred súdom, môže v určitých prípadoch brániť riadnemu priebehu tohto konania, samotný cieľ sledovaný článkom 11 smernice 2011/92 spočíva nielen v zabezpečení čo možno najširšieho prístupu k súdnemu preskúmaniu osobe podliehajúcej súdnej právomoci, ale aj v tom, že sa umožní, aby sa toto preskúmanie týkalo vecnej alebo procesnej zákonnosti celého napadnutého rozhodnutia.

Za týchto okolností Súdny dvor zdôraznil, že vnútroštátny zákonodarca napriek tomu môže stanoviť také osobitné procesné pravidlá, ako je neprípustnosť tvrdenia uvedeného zneužívajúcim spôsobom alebo v zlej viere, ktoré predstavujú vhodné mechanizmy na zabezpečenie efektívnosti súdneho konania.

ii. Prípustnosť opravných prostriedkov podaných jednotlivcami

Rozsudok zo 16. apríla 2015, Gruber (C-570/13, [EU:C:2015:231](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Životné prostredie – Smernica 2011/92/EÚ – Posudzovanie vplyvov určitých verejných alebo súkromných projektov na životné prostredie – Výstavba obchodného centra – Závazný účinok správneho rozhodnutia o nevykonaní posudzovania vplyvov – Neúčast' verejnosti“

Súdny dvor, na ktorý Verwaltungsgerichtshof (Správny súd, Rakúsko) podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, konštatoval, že smernica 2011/92 bráni vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej sa susedia dotknutí projektom výstavby a prevádzkovania obchodného centra nemôžu ani brániť proti rozhodnutiu, že tento projekt nemusí byť predmetom posúdenia vplyvov na životné prostredie, ani namietat proti povoleniu projektu skutočnosť, že tento projekt mal byť predmetom takého posúdenia.

Vo februári 2012 Unabhängiger Verwaltungssenat für Kärnten (Nezávislý správny senát pre Korutánsko, Rakúsko) vydal povolenie na výstavbu a prevádzkovanie obchodného centra v meste Klagenfurt am Wörthersee (Rakúsko) na pozemku susediacom s nehnuteľnosťou patriacou pani Gruberovej. V súlade s rozhodnutím vlády spolkovej krajiny Korutánsko z 21. júla 2010 tomuto povoleniu nepredchádzalo posúdenie vplyvov na životné prostredie.

Pani Gruberová podala žalobu na zrušenie rozhodnutia o povolení na Verwaltungsgerichtshof (Správny súd) okrem iného z dôvodu, že toto povolenie malo byť podmienené posúdením vplyvov na životné prostredie. Na podporu tejto žaloby uviedla protiprávnosť rozhodnutia vlády spolkovej krajiny Korutánsko, v ktorom táto vláda konštatovala, že nie je nutné uskutočniť posúdenie vplyvov na životné prostredie v súvislosti s predmetným projektom.

V tejto súvislosti Verwaltungsgerichtshof (Správny súd) spresnil, že podľa rakúskej právnej úpravy takí susedia, ako je pani Gruberová, nemajú ani právo podať opravný prostriedok priamo proti rozhodnutiu o tom, či je potrebné vykonať posúdenie vplyvov daného projektu na výstavbu a prevádzkovanie na životné prostredie, ani legitimáciu na napadnutie tohto rozhodnutia v rámci prípadného opravného prostriedku proti rozhodnutiu o povolení uvedeného projektu.

Za týchto okolností tento súd rozhodol položiť Súdnemu dvoru otázku, či je takáto vnútroštátna právna úprava v súlade so smernicou 2011/92.

V tomto ohľade Súdny dvor pripomenul jednak to, že podľa článku 11 ods. 1 tejto smernice členské štáty v súlade so svojím právnym rámcom v danej oblasti zaistia, aby „dotknutá verejnosť“ v zmysle článku 1 ods. 2, ktorá má „dostatočný záujem na konaní“ alebo ktorá tvrdí, že došlo k „porušeniu práva“ v prípadoch, keď procesné správne právo členského štátu ukladá takúto podmienku, mala prístup k opravným prostriedkom s cieľom napadnúť vecnú alebo procesnú zákonnosť akéhokoľvek rozhodnutia, úkonu alebo opomenutia, ktoré sú predmetom ustanovení smernice 2011/92.

Na druhej strane Súdny dvor zdôraznil, že hoci členské štáty disponujú širokou mierou voľnej úvahy pri určení, čo predstavuje „dostatočný záujem na konaní“ alebo „porušenie práva“, uvedená voľná úvaha je obmedzená potrebou rešpektovať cieľ, ktorým je zabezpečiť dotknutej verejnosti široký prístup k spravodlivosti. Aj keď je v tejto súvislosti prípustné, aby vnútroštátny zákonodarca okrem iného obmedzil práva, ktorých porušenie môže jednotlivec uplatňovať proti jednému z úkonov, rozhodnutí alebo opomenutí uvedených v článku 11 smernice 2011/92 iba na verejné subjektívne práva, ustanovenia tohto článku týkajúce sa práva na podanie opravných prostriedkov, ktoré má verejnosť dotknutá rozhodnutiami, úkonmi alebo opomenutiami, ktoré patria do pôsobnosti tejto smernice, nemožno vykladať reštriktívne.

Z toho vyplýva, že taká vnútroštátna právna úprava, ako je právna úprava, o ktorú ide vo veci samej, ktorá zbavuje veľmi veľké množstvo jednotlivcov, vrátane okrem iného susedov, ktorí by prípadne spĺňali podmienky upravené v uvedenom článku 11 ods. 1

smernice 2011/92, práva na opravný prostriedok proti rozhodnutiam o tom, či je potrebné vykonať posúdenie vplyvov projektu na životné prostredie, je nezlučiteľná s touto smernicou.

iii. **Prípustnosť opravných prostriedkov podaných združeniami na ochranu životného prostredia**

Rozsudok z 15. októbra 2009, Djurgården-Lilla Värtans Miljöskyddsförening (C-263/08, [EU:C:2009:631](#))

„Smernica 85/337/EHS – Účasť verejnosti na rozhodovacom konaní v oblasti životného prostredia – Právo podať opravný prostriedok proti rozhodnutiam o povolení projektov, ktoré môžu mať významný vplyv na životné prostredie“

Vo svojom rozsudku Djurgården-Lilla Värtans Miljöskyddsförening Súdny dvor konštatoval, že článok 10a smernice 85/337¹⁹ bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá vyhradzuje právo podať opravný prostriedok proti rozhodnutiam týkajúcim sa činností, ktoré patria do pôsobnosti tejto smernice, iba združeniam na ochranu životného prostredia, ktoré majú aspoň 2 000 členov.

Vo veci samej komúna Štokholm (Švédsko) uzatvorila zmluvu, ktorej predmetom bola výstavba tunela v dĺžke približne 1 km v skale s cieľom nahradiť vysokonapäťové elektrické vedenie vo vzduchu podzemným vedením.

Na základe posúdenie vplyvov na životné prostredie vykonaného pre tento projekt prefektúra departmentu Štokholm dospela k záveru, že mohol mať významný vplyv na životné prostredie.

Kedže príslušný orgán napriek tomu vydal povolenie na uskutočnenie prác, združenie na ochranu životného prostredia napadlo toto rozhodnutie o povolení. Tento opravný prostriedok však bol vyhlásený za neprípustný z dôvodu, že združenie nespĺňalo podmienku stanovenú vnútroštátnou právnou úpravou mať aspoň 2 000 členov.

Högsta domstolen (Najvyšší súd, Švédsko), na ktorý bolo podané odvolanie proti tomuto rozhodnutiu o neprípustnosti, sa rozhodol predložiť Súdnemu dvoru viaceré prejudiciálne otázky, vrátane otázky, či smernica 85/337 umožňuje členským štátom stanoviť, že malé združenia na ochranu životného prostredia nemajú právo podať opravný prostriedok proti rozhodnutiu týkajúcemu sa činnosti, ktorá patrí do pôsobnosti tejto smernice.

V tomto ohľade Súdny dvor pripomenul, že zo smernice 85/337 vyplýva, že táto smernica rozlišuje na jednej strane verejnosť dotknutú niektorou z činností, ktoré patria vo

¹⁹ Zmenenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2003/35/ES z 26. mája 2003 (Ú. v. EÚ L 156, 2003, s. 17; Mim. vyd. 15/007, s. 466).

všeobecnosti do jej pôsobnosti, a na druhej strane v rámci tejto dotknutej verejnosti podkategóriu fyzických osôb alebo právnických osôb, ktorým sa vzhľadom na ich osobitné postavenie vo vzťahu k dotknutej činnosti musí podľa článku 10a uvedenej smernice priznať právo napadnúť rozhodnutie, ktoré ju povoľuje.

Hoci je pravda, že tento článok 10a ponecháva vnútroštátnym zákonodarcom úlohu určiť požiadavky na to, aby mimovládna organizácia podporujúca ochranu životného prostredia ako združenie mohla využiť právo podať opravný prostriedok, takto stanovené vnútroštátne pravidlá musia jednak zaručiť „široký prístup k spravodlivosti“ a jednak priznať ustanoveniam smernice 85/337 o práve podať opravný prostriedok na súd ich potrebný účinok. V dôsledku toho tieto vnútroštátne pravidlá nemôžu riskovať, že zbavia akéhokoľvek významu ustanovenia práva Únie, podľa ktorých tí, ktorí majú dostatočný záujem na napadnutí projektu, a tí, ktorých práva tento projekt porušuje, vrátane združení na ochranu životného prostredia, musia mať možnosť konať pred príslušnými súdmi.

Súdny dvor, ktorý zdôraznil, že švédka vláda uznala, že iba dve združenia na ochranu životného prostredia mali aspoň 2 000 členov, tak dospel k záveru, že článok 10a smernice 85/337 bráni ustanoveniu švédskej právnej úpravy, ktoré vyhradzuje právo podať opravný prostriedok proti rozhodnutiu týkajúcemu sa činnosti, ktorá patrí do pôsobnosti tejto smernice, iba združeniam na ochranu životného prostredia, ktoré majú aspoň 2 000 členov.

Rozsudok z 12. mája 2011, Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, Landesverband Nordrhein-Westfalen (C-115/09, [EU:C:2011:289](#))

„Smernica 85/337/EHS – Posudzovanie vplyvov na životné prostredie – Aarhuský dohovor – Smernica 2003/35/ES – Prístup k spravodlivosti – Mimovládne organizácie na ochranu životného prostredia“

Súdny dvor, na ktorý bol podaný návrh na začatie prejudiciálneho konania, spresnil hlavné črty práva združení na ochranu životného prostredia na opravný prostriedok podľa smernice 85/337²⁰.

Vec sama vychádza z projektu na výstavbu a prevádzkovanie uhoľnej elektrárne v Lünene (Nemecko), ktorý bol predmetom posúdenia vplyvov na životné prostredie. V rámci tohto konania príslušný orgán, ktorý konštatoval, že v súvislosti s projektom neexistujú nijaké právne výhrady, vydal predbežné stanovisko a čiastočné povolenie projektu.

V júni 2008 mimovládna organizácia na ochranu životného prostredia s názvom Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, Landesverband Nordrhein-Westfalen eV

²⁰ Zmenenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2003/35/ES z 26. mája 2003 (Ú. v. EÚ L 156, 2003, s. 17; Mim. vyd. 15/007, s. 466).

(ďalej len „BUND“) podala na Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen (Vyšší správny súd spolkovej krajiny Severné Porýnie-Vestfálsko, Nemecko) žalobu o neplatnosť predbežného stanoviska a čiastočného povolenia daného projektu. Tvrdila najmä, že došlo k porušeniu ustanovení preberajúcich smernicu 92/43.

Podľa tohto súdu BUND nebola oprávnená na podanie tejto žaloby o neplatnosť, keďže netvrdila, že došlo k porušeniu individuálneho hmotného práva, ako to vyžaduje nemecké právo pre existenciu aktívnej legitimácie. Uvedený súd sa však pýtal, či nemecká požiadavka, podľa ktorej mimovládna organizácia na ochranu životného prostredia musí tvrdiť takéto porušenie práva, je sama osebe zlučiteľná s právom Únie, predovšetkým s článkom 10a smernice 85/337.

V odpovedi na tieto otázky Súdny dvor pripomenul, že článok 10a prvý odsek smernice 85/337 stanovuje, že opravným prostriedkom pred súdom musí byť možné napadnúť „vecnú alebo procesnú zákonnosť“ akéhokoľvek rozhodnutia, úkonu alebo opomenutia, na ktoré sa vzťahujú ustanovenia tejto smernice o účasti verejnosti bez toho, aby boli obmedzené dôvody, ktoré možno uvádzať na podporu takého opravného prostriedku.

Pokiaľ ide o podmienky prípustnosti opravných prostriedkov, toto ustanovenie stanovuje dva predpoklady: prípustnosť opravného prostriedku môže byť podmienená „dostatočným záujmom na konaní“ alebo tým, že navrhovateľ tvrdí „porušenie práva“ podľa toho, ktorú z týchto podmienok vyžaduje vnútroštátna právna úprava. Článok 10a tretí odsek prvá veta smernice 85/337 ďalej uvádza, že členské štáty sú v súlade s cieľom poskytnúť dotknutej verejnosti „široký prístup k spravodlivosti“ povinné určiť, čo predstavuje porušenie práva.

Pokiaľ ide o opravné prostriedky podané združeniami na ochranu životného prostredia, článok 10a tretí odsek druhá a tretia veta smernice 85/337 dodáva, že na tento účel musia byť tieto združenia považované za združenia, ktoré majú dostatočný záujem na konaní alebo majú práva, ktoré môžu byť porušené, podľa toho, ktorú z týchto podmienok prípustnosti vyžaduje vnútroštátna právna úprava.

So zreteľom na tento právny rámec Súdny dvor zdôraznil, že aj keď je prípustné, aby vnútroštátny zákonodarcu obmedzil práva, ktorých porušenie môže jednotlivec uplatňovať v rámci opravného prostriedku podaného na súd proti jednému z rozhodnutí, opomenutí alebo úkonov, na ktoré sa vzťahuje článok 10a smernice 85/337, iba na verejné subjektívne práva, takéto obmedzenie sa ako také nemôže uplatniť na združenia na ochranu životného prostredia, lebo by tým došlo k porušeniu cieľov článku 10a tretieho odseku poslednej vety smernice 85/337.

Hoci totiž, ako vyplýva z tohto ustanovenia, tieto združenia musia mať možnosť uplatňovať rovnaké práva ako jednotlivci, bolo by v rozpore jednak s cieľom zabezpečiť dotknutej verejnosti široký prístup k spravodlivosti a jednak so zásadou efektivity, ak by uvedené združenia nemohli tiež uplatňovať porušenie noriem vyplývajúcich z práva Únie v oblasti životného prostredia iba z dôvodu, že chránia kolektívne záujmy. Ako totiž ukazuje spor vo veci samej, to by ich do značnej miery zbavilo možnosti kontrolovať

dodržiavanie noriem vyplývajúcich z tohto práva, ktoré sú najčastejšie zamerané na všeobecný záujem a nie iba na ochranu záujmov jednotlivcov zohľadňovaných individuálne.

Súdny dvor v dôsledku toho dospel k záveru, že článok 10a smernice 85/337 bráni právnej úprave, ktorá mimovládnej organizácii podporujúcej ochranu životného prostredia, uvedenej v článku 1 ods. 2 tejto smernice, nepriznáva možnosť uplatňovať pred súdom v rámci opravného prostriedku proti rozhodnutiu o povolení projektov, „ktoré môžu mať významný vplyv na životné prostredie“ v zmysle článku 1 ods. 1 smernice 85/337, porušenie pravidla vyplývajúceho z práva Únie, ktorého cieľom je ochrana životného prostredia z dôvodu, že toto pravidlo chráni iba kolektívne záujmy a nie záujmy jednotlivcov.

iv. Požiadavka, aby konanie nebolo nedostupne drahé

a. Pôsobnosť

Rozsudok z 15. marca 2018, North East Pylon Pressure Campaign a Sheehy (C-470/16, [EU:C:2018:185](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Posudzovanie vplyvov určitých projektov na životné prostredie – Smernica 2011/92/EÚ – Právo dotknutej verejnosti podať opravný prostriedok – Predčasne podaný opravný prostriedok – Pojmy nie nedostupne drahé konanie a rozhodnutia, skutky alebo nečinnosť v ustanoveniach smernice týkajúcich sa účasti verejnosti – Uplatniteľnosť Aarhuského dohovoru“

Súdny dvor, na ktorý bol podaný návrh na začatie prejudiciálneho konania, rozhodoval o pôsobnosti požiadavky, aby také súdne konania v oblasti životného prostredia, ako je konanie zakotvené smernicou 2011/92 a Aarhuským dohovorom, neboli „nedostupne drahé“²¹.

Spoločnosť EirGrid plc, írsky verejný prevádzkovateľ prenosu elektrickej energie, v roku 2015 požiadala o povolenie na výstavbu okolo 300 stožiarov vysokonapäťového elektrického vedenia s cieľom prepojiť elektrickú sústavu Írska a Severného Írska a zabezpečiť spoľahlivosť dodávok energie na ostrove. Po podaní formálnej žiadosti o územné rozhodnutie a predložení posúdenia vplyvov na životné prostredie An Bord Pleanála, írsky rada pre odvolania vo veciach územného plánovania, stanovila termín ústneho pojednávania na 7. marca 2016.

²¹ Dohovor o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia podpísaný v Aarhuse 25. júna 1998 a schválený v mene Európskeho spoločenstva rozhodnutím Rady 2005/370/ES zo 17. februára 2005 (Ú. v. EÚ L 124, 2005, s. 1, ďalej len „Aarhuský dohovor“).

Dňa 4. marca 2016 vlastníci pozemku a nátlaková skupina požiadali, aby im bolo povolené podať opravný prostriedok s cieľom napadnúť územné konanie. High Court (Vrchný súd, Írsko) však odmietol vydať požadované povolenie z dôvodu, že opravný prostriedok bol predčasný.

V konaní o určenie výšky trov konania sa účastníci konania nezhodujú na náhrade trov konania súvisiacich s konaním o povolenie podať opravný prostriedok, ktorých výška prevyšuje 500 000 eur. V tomto rámci High Court (Vrchný súd) rozhodol položiť Súdnu dvoru otázky týkajúce sa zlučiteľnosti írskoho práva s ustanoveniami smernice 2011/92 a ustanoveniami Aarhuského dohovoru zakotvujúcimi požiadavku, aby určité súdne konania neboli nedostupne drahé.

V tejto súvislosti Súdny dvor pripomenul, že požiadavka, aby konanie nebolo nedostupne drahé, stanovená článkom 11 ods. 4 smernice 2011/92, sa týka všetkých finančných nákladov vyplývajúcich z účasti na súdnom konaní. Z toho vyplýva, že táto požiadavka sa má vykladať v tom zmysle, že sa uplatňuje na také konanie pred súdom členského štátu, o aké ide vo veci samej, v rámci ktorého sa určuje, či možno v priebehu územného konania povoliť opravný prostriedok, a to o to viac, keď tento členský štát nestanovil, v akom štádiu možno podať opravný prostriedok.

Súdny dvor navyše zdôraznil, že ak žalobca uplatňuje dôvody založené na porušení pravidiel o účasti verejnosti na rozhodovacom procese v oblasti životného prostredia súčasne s dôvodmi založenými na porušení iných pravidiel, vzťahuje sa požiadavka, aby konanie nebolo nedostupne drahé, iba na trovy konania týkajúce sa časti opravného prostriedku, ktorá je založená na porušení pravidiel o účasti verejnosti. V takomto prípade prislúcha vnútroštátnemu súdu, aby *ex æquo et bono* a podľa uplatniteľných vnútroštátnych procesných pravidiel rozlišoval náklady súvisiace s každým z dvoch druhov tvrdení s cieľom zabezpečiť, aby sa požiadavka zákazu nedostupne drahého konania vzťahovala na časť opravného prostriedku založenú na pravidlách o účasti verejnosti.

V tejto súvislosti Súdny dvor spresnil, že článok 9 ods. 3 a 4 Aarhuského dohovoru sa má vykladať v tom zmysle, že rovnaká požiadavka sa uplatňuje na časť opravného prostriedku, na ktorú sa nevzťahuje smernica 2011/92, pokiaľ žalobca týmto opravným prostriedkom chcel zabezpečiť dodržiavanie vnútroštátneho práva životného prostredia. Hoci tieto ustanovenia nemajú priamy účinok, prislúcha vnútroštátnemu súdu vykladať vnútroštátne procesné právo v najvyššej možnej miere v súlade s nimi.

V poslednom rade Súdny dvor zdôraznil, že členský štát sa nemôže odchyliť od požiadavky, aby konanie nebolo nedostupne drahé, stanovenej Aarhuským dohovorom a smernicou 2011/92, pokiaľ je opravný prostriedok posúdený ako neopodstatnený alebo šikanózný, alebo v prípade chýbajúcej súvislosti medzi údajným porušením vnútroštátneho práva životného prostredia a škodou na životnom prostredí. Je však možné, aby vnútroštátny súd vzal do úvahy také faktory, ako sú najmä rozumné šance opravného prostriedku na úspech alebo jeho neopodstatnená či šikanózna povaha, za

predpokladu, že suma trov konania uložených navrhovateľovi nie je neprimerane vysoká.

b. Kritériá posúdenia

Rozsudok z 11. apríla 2013, *Edwards a Pallikaropoulos* (C-260/11, [EU:C:2013:221](#))

„Životné prostredie – Aarhuský dohovor – Smernica 85/337/EHS – Smernica 2003/35/ES – Článok 10a – Smernica 96/61/ES – Článok 15a – Prístup k spravodlivosti v oblasti životného prostredia – Pojem „nie dostupne drahé“ súdne konania“

Súdny dvor v reakcii na návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva), spresnil kritériá požiadavky upravenej v článku 10a piatom odseku smernice 85/337²², ako aj v článku 15a piatom odseku smernice 96/61²³, aby súdne konania v oblasti životného prostredia neboli „nedostupne drahé“.

Po zamietnutí odvolania podaného v konaní v oblasti životného prostredia sa vnútroštátny súd pýtal Súdneho dvora, ako má uplatniť už uvedenú požiadavku, aby konanie nebolo „nedostupne drahé“ v danom prípade s prihliadnutím na značné riziká v oblasti trov konania, ktorým bol vystavený odvolateľ podľa príslušnej vnútroštátnej právnej úpravy.

V tejto súvislosti Súdny dvor zdôraznil, že požiadavka, podľa ktorej súdne konanie nesmie byť nedostupne drahé, upravená v článku 10a piatom odseku smernice 85/337 a v článku 15a piatom odseku smernice 96/61, si vyžaduje, aby osobám, na ktoré sa tieto ustanovenia vzťahujú, nebolo zabránené podať súdny opravný prostriedok patriaci do pôsobnosti týchto článkov alebo pokračovať v účasti na konaní o takomto opravnom prostriedku z dôvodu finančnej záťaže, ktorá by z toho mohla vyplývať. Pokiaľ vnútroštátny súd rozhoduje o uložení povinnosti náhrady trov konania jednotlivcovi, ktorý ako navrhovateľ nemal úspech v spore v oblasti životného prostredia, alebo všeobecnejšie, pokiaľ tak, ako to môže byť v prípade súdov Spojeného kráľovstva, má v skoršom štádiu konania zaujať stanovisko k prípadnému obmedzeniu trov, na náhradu ktorých možno zaviazat navrhovateľa, ktorý nemal vo veci úspech, musí sa uistiť, že táto požiadavka bude dodržaná, pričom musí zohľadniť tak záujem osoby, ktorá chce brániť svoje práva, ako aj všeobecný záujem spojený s ochranou životného prostredia.

V rámci tohto posúdenia sa vnútroštátny súd nemôže oprieť len o ekonomickú situáciu dotknutej osoby, ale musí vykonať aj objektívnu analýzu výšky trov konania. Trovy

²² Zmenenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2003/35/ES z 26. mája 2003 (Ú. v. EÚ L 156, 2003, s. 17; Mim. vyd. 15/007, s. 466).

²³ Smernica Rady 96/61/ES z 24. septembra 1996 o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia (Ú. v. ES L 257, 1996, s. 26; Mim. vyd. 15/003, s. 80), zmenená smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2003/35/ES z 26. mája 2003 (Ú. v. EÚ L 156, 2003, s. 17; Mim. vyd. 15/007, s. 466).

konania tak ani nemôžu presiahnuť finančné možnosti dotknutej osoby, ani sa v každom prípade nemôžu zdať objektívne neprimerané. Okrem toho môže zohľadniť situáciu predmetných účastníkov konania, primeranú možnosť úspechu navrhovateľa, závažnosť konania pre navrhovateľa a pre ochranu životného prostredia, zložitosť uplatniteľného práva a konania, prípadnú neuváženosť opravného prostriedku v rôznych štádiách konania, ako aj existenciu vnútroštátneho systému pomoci súvisiacej s trovami konania alebo režimu ochrany v oblasti trov konania.

Naopak okolnosť, že dotknutá osoba nebola v praxi odradená od svojho postupu, sama osebe nestačí na usúdenie, že konanie nemá pre ňu takúto nedostupne drahú povahu v zmysle smerníc 85/337 a 96/61.

Napokon požiadavku, aby konanie nebolo nedostupne drahé, nemôže vnútroštátny súd posúdiť odlišne v závislosti od toho, či rozhoduje na záver prvostupňového konania, konania o odvolaní alebo konania o dovolaní.

6. Priamy účinok a konformný výklad

a) Vertikálny priamy účinok smerníc a negatívne dôsledky na práva tretej osoby

Rozsudok zo 7. januára 2004, Wells (C-201/02, [EU:C:2004:12](#))

„Smernica 85/337/EHS – Posudzovanie vplyvov určitých projektov na životné prostredie – Vnútroštátne opatrenie udeľujúce povolenie na ťažobnú činnosť bez vykonania posúdenia vplyvov na životné prostredie – Priamy účinok smerníc – Trojstranná situácia“

V tejto veci, ktorej skutkový rámec bol uvedený vyššie,²⁴ bol Súdny dvor požiadaný aj o to, aby rozhodol o otázke, či za takých okolností, ako boli okolnosti vo veci samej, sa taký jednotlivec, ako je pani Wellsová, môže v prípade potreby odvolávať proti orgánom Spojeného kráľovstva na článok 2 ods. 1 smernice 85/337 v spojení s jej článkom 1 ods. 2 a článkom 4 ods. 2.

V súlade s článkom 2 ods. 1 smernice 85/337 členské štáty prijímú všetky potrebné opatrenia, aby zabezpečili, že pred vydaním povolenia projekty, ktoré môžu mať významné vplyvy na životné prostredie okrem iného z dôvodov ich charakteru, veľkosti alebo umiestnenia, budú predmetom konania o žiadosti o vydanie povolenia a budú posúdené z hľadiska ich vplyvov. Tieto projekty sú definované v článku 4 tejto smernice.

V tomto rámci vláda Spojeného kráľovstva uviedla, že priznať takému jednotlivcovi, akým je pani Wellsová, právo odvolávať sa na uvedené ustanovenie proti orgánom v takej veci,

²⁴ Pokiaľ ide o skutkový a právny rámec sporu, pozri rubriku I. 4. a) „Okamih, ku ktorému treba vykonať posúdenie vplyvov“.

ako je vec sama, by predstavovalo prípad „obráteneho priameho účinku“, v ktorom by bolo Spojené kráľovstvo priamo nútené zbaviť súkromných vlastníkov lomu Conygar Quarry ich práv.

V tejto súvislosti Súdny dvor pripomenul, že zásada právnej istoty bráni tomu, aby smernice mohli ukladať povinnosti jednotlivcom. Vo vzťahu k jednotlivcom môžu ustanovenia smernice priznávať iba práva. V dôsledku toho sa jednotlivec nemôže voči členskému štátu odvolávať na smernicu, keď ide o povinnosť štátu, ktorá priamo súvisí s plnením inej povinnosti, ktorá je podľa tejto smernice uložená tretej osobe.

Naopak obyčajné negatívne dôsledky na práva tretej osoby, aj keď sú isté, neodôvodňujú, aby jednotlivcovi bolo odopreté odvolávať sa na ustanovenia smernice proti dotknutému členskému štátu.

Súdny dvor tak zdôraznil, že pokiaľ ide o vec samu, povinnosť Spojeného kráľovstva zabezpečiť, aby bolo príslušnými orgánmi vykonané posúdenie vplyvov prevádzkovania lomu Conygar Quarry na životné prostredie, priamo nesúvisí s plnením žiadnej povinnosti, ktorá je podľa smernice 85/337 uložená vlastníkom tohto lomu. Je pravda, že skutočnosť, že ťažobné činnosti musia byť zastavené až do uverejnenia výsledkov posúdenia, je dôsledkom oneskoreného plnenia povinností uvedeného štátu. Takýto dôsledok však nemožno kvalifikovať ako „obrátенý priamy účinok“ ustanovení uvedenej smernice na uvedených vlastníkov.

Súdny dvor preto dospel k záveru, že taký jednotlivec, ako je pani Wellsová, sa v prípade potreby môže proti orgánom Spojeného kráľovstva odvolávať na článok 2 ods. 1 smernice 85/337 v spojení s jej článkom 1 ods. 2 a článkom 4 ods. 2.

b) Konformný výklad vnútroštátneho práva

Rozsudok zo 17. októbra 2018, Klohn (C-167/17, [EU:C:2018:833](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Životné prostredie – Posudzovanie vplyvov určitých projektov na životné prostredie – Právo na opravný prostriedok proti rozhodnutiu o povolení – Požiadavka, aby konanie nebolo nedostupne drahé – Pojem – Časová pôsobnosť – Priamy účinok – Vplyv na právoplatné vnútroštátne rozhodnutie o určení výšky trov konania“

Súdny dvor na základe návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Supreme Court (Najvyšší súd, Írsko), pripomenul, že hoci pravidlo, aby súdne konania v oblasti životného prostredia neboli „nedostupne drahé“, formulované v článku 10a štvrtom odseku smernice 85/337²⁵, nemá priamy účinok, vnútroštátne súdy sú napriek tomu

²⁵ Zmenenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2003/35/ES z 26. mája 2003 (Ú. v. EÚ L 156, 2003, s. 17; Mim. vyd. 15/007, s. 466).

povinné zabezpečiť v čo najväčšej možnej miere výklad vnútroštátneho práva, ktorý je v súlade s týmto ustanovením.

V roku 2004 vydala An Bord Pléanala (Agentúra pre územné plánovanie, Írsko) (ďalej len „Agentúra“) povolenie na výstavbu zariadenia na obhliadku zvierat uhynutých na celom území Írska v Achonry v County Sligo (grófstvo Sligo, Írsko).

Pán Klohn, vlastník farmy nachádzajúcej sa v blízkosti miesta uvedeného zariadenia, podal na súd žalobu proti tomuto stavebnému povoleniu, ktorú High Court (Vrchný súd) zamietol rozsudkom z 23. apríla 2008. Dňa 6. mája 2008 tento súd uložil pánovi Klohnovi povinnosť nahradiť trovy konania, ktoré vynaložila Agentúra.

Rozhodnutím z 24. júna 2010 Taxing Master na High Court (Vrchný súd) vyčíslil trovy konania, ktoré mal pán Klohn nahradiť Agentúre na približne 86 000 eur. Toto rozhodnutie potvrdil High Court (Vrchný súd) svojím rozhodnutím, proti ktorému pán Klohn podal odvolanie na Supreme Court (Najvyšší súd, Írsko).

S prihliadnutím na výšku trov konania Supreme Court (Najvyšší súd) rozhodol položiť Súdny dvor okrem iného otázky

- či má pravidlo, aby súdne konanie neboli „nedostupne drahé“, formulované v článku 10a piatom odseku smernice 85/337, priamy účinok alebo či v tejto súvislosti existuje povinnosť konformného výkladu, a
- či Taxing Master alebo vnútroštátny súd, na ktorý je podaný opravný prostriedok proti jeho rozhodnutiu, musí uplatniť uvedené pravidlo, aby konanie nebolo nedostupne drahé, hoci sa rozhodnutie o náhrade trov konania stalo právoplatné.

Súdny dvor po zdôraznení, že otázka priameho účinku pravidla, v zmysle ktorého nesmie byť konanie nedostupne drahé, vznikla v spore vo veci samej z dôvodu, že Írsko oneskorene prebralo článok 10a piaty odsek zmenenej smernice 85/337, skonštatoval, že toto ustanovenie nemá priamy účinok. V súlade s povinnosťou konformného výkladu vnútroštátneho práva sú však írske súdy napriek tomu povinné od uplynutia lehoty stanovenej na prebratie článku 10a piateho odseku smernice 85/337 v čo najväčšej možnej miere vykladať vnútroštátne právo tak, aby jednotlivcom nebolo zabránené podať súdny opravný prostriedok patriaci do pôsobnosti tohto ustanovenia alebo pokračovať v konaní o ňom z dôvodu finančnej záťaže, ktorá by z toho mohla vyplývať.

V tejto súvislosti Súdny dvor navyše spresnil, že po uplynutí lehoty na prebratie článku 10a piateho odseku smernice 85/337 sú preto vnútroštátne súdy povinné vykladať vnútroštátne právo tak, aby boli budúce právne účinky situácií, ktoré vznikli počas účinnosti predchádzajúceho zákona, ihneď v súlade s týmto ustanovením. Z toho vyplýva, že povinnosť vykladať vnútroštátne právo v súlade s pravidlom, v zmysle ktorého nesmie byť konanie nedostupne drahé, majú uvedené súdy, keď rozhodujú o náhrade trov v súdnych konaniach, ktoré prebiehali v deň uplynutia lehoty na prebratie bez ohľadu na deň, v ktorom boli vynaložené tieto trovy v priebehu dotknutého konania.

Súdny dvor, ktorý pripomenul, že írske konanie vo veci trov konania má dve etapy, navyše skonštatoval, že zásada konformného výkladu vnútroštátneho práva má určité obmedzenia, vrátane obmedzení vyplývajúcich zo zásady právnej sily rozhodnutej veci. V tomto prípade teda prináleží vnútroštátnemu súdu, aby posúdil právnu silu rozhodnutej veci, ktorú má rozhodnutie zo 6. mája 2008, ktorým High Court (Vrchný súd) rozhodol, že pán Klohn je povinný nahradiť trovy konania bez určenia presnej výšky týchto trov, s cieľom určiť, či a v akom rozsahu je v spore vo veci samej možný výklad vnútroštátneho práva v súlade s pravidlom, v zmysle ktorého nesmie byť konanie nedostupne drahé.

II. Posudzovanie účinkov plánov a programov podľa smernice 2001/42

1. Pôsobnosť smernice 2001/42

a) Plány a programy, na ktoré sa vzťahuje smernica 2001/42

*Rozsudok z 25. júna 2020 (veľká komora), A a i. (Veterné elektrárne v Aalter a Nevele) (C-24/19, [EU:C:2020:503](#))*²⁶

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Smernica 2001/42/ES – Posudzovanie účinkov na životné prostredie – Stavebné povolenie na výstavbu a prevádzku veterných elektrární – Článok 2 písm. a) – Pojem ‚plány a programy‘ – Podmienky udelenia povolenia stanovené nariadením a obežníkom – Článok 3 ods. 2 písm. a) – Vnútroštátne akty definujúce rámec, v ktorom možno v budúcnosti povoliť realizáciu projektov – Nevykonanie environmentálneho posúdenia – Zachovanie účinkov vnútroštátnych aktov a povolení udelených na ich základe potom, ako bol zistený nesúlاد týchto aktov s právom Únie – Podmienky“

V rozsudku A a i. (Veterné elektrárne v Aalter a Nevele) Súdny dvor zasadajúci vo veľkej komore rozhodol o výklade smernice 2001/42, pričom poskytol dôležité spresnenia týkajúce sa opatrení podliehajúcich posudzovaniu stanovenému touto smernicou.

Na Súdny dvor bol podaný tento návrh na výklad v rámci sporu medzi obyvateľmi lokality nachádzajúcej sa v blízkosti diaľnice E40 na území obcí Aalter (Belgicko) a Nevele (Belgicko), v ktorej mala byť zriadená veterná farma, a Gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar van het Departement Ruimte Vlaanderen, afdeling Oost-Vlaanderen (regionálny úradník pre výstavbu z oddelenia územného plánovania pre Flámsko, sekcia Východné Flámsko, Belgicko) vo veci rozhodnutia tohto úradníka vydať stavebné povolenie na účely výstavby a prevádzky piatich veterných elektrární (ďalej len „sporné povolenie“). Vydanie sporného povolenia 30. novembra 2016 podliehalo najmä dodržaniu určitých podmienok stanovených nariadením flámskej vlády, ako aj obežníkom, ktoré sa týkajú výstavby a prevádzky veterných elektrární.

Žalobcovia na podporu žaloby o neplatnosť sporného povolenia podanej na Raad voor Vergunningsbetwistingen (Rada pre spory týkajúce sa povolení, Belgicko) poukazovali najmä na porušenie smernice 2001/42 z dôvodu, že nariadenie a obežník, na základe ktorých bolo povolenie vydané, neboli predmetom environmentálneho posudzovania. Autor sporného povolenia sa však domnieval, že dotknuté nariadenie a obežník takémuto posúdeniu nepodliehajú.

²⁶ Tento rozsudok je tiež uvedený v rubrikách II. 2. a) i. „Plány a programy, na ktoré sa vzťahuje článok 3 ods. 2 písm. a) smernice 2001/42“ a III. 2. „Vnútroštátne akty prijaté v rozpore so smernicou 2001/42“.

Vo svojom rozsudku Súdny dvor pripomenul, že v súlade s článkom 2 písm. a) smernice 2001/42 sa táto smernica vzťahuje na plány a programy, ako aj na ich zmeny, ktoré sú vypracované alebo prijaté orgánom členského štátu, pokiaľ ich „vyžadujú legislatívne, regulatívne alebo správne predpisy“.

V tejto súvislosti z ustálenej judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že za „vyžadované“ sa v zmysle a na účely uplatňovania tejto smernice majú považovať plány a programy, ktorých prijímanie upravujú vnútroštátne zákony alebo iné právne predpisy, ktoré určujú orgány príslušné na ich prijatie a postup ich vypracovania. Opatrenie sa teda musí považovať za „vyžadované“, ak právomoc prijať toto opatrenie má svoj právny základ v ustanovení tejto povahy, aj keď v pravom zmysle slova neexistuje žiadna povinnosť prijať uvedené opatrenie.

Súdny dvor, ktorý bol vyzvaný vnútroštátnym súdom a vládou Spojeného kráľovstva, aby prehodnotil túto judikatúru, najprv zdôraznil, že obmedzenie podmienky uvedenej v článku 2 písm. a) druhej zarážke smernice 2001/42 len na „plány a programy“, ktorých prijatie je povinné, by mohlo viesť k tomu, že tento pojem bude mať marginálny význam, a neumožnilo by zachovať potrebný účinok tohto ustanovenia. Podľa Súdneho dvora vzhľadom na rozmanitosť situácií a rôznorodosť praxe vnútroštátnych orgánov totiž prijatie plánov alebo programov a ich zmien často nie je ani predpísané všeobecným spôsobom, ani úplne ponechané na diskrečnú právomoc príslušných orgánov. Okrem toho vysoká úroveň ochrany životného prostredia, ktorú má zabezpečiť smernica 2001/42 tým, že plány a programy, ktoré môžu mať významné účinky na životné prostredie, podriaďuje environmentálnemu posudzovaniu, zodpovedá požiadavkám Zmlúv, ako aj Charty základných práv Európskej únie v oblasti ochrany a zlepšenia kvality životného prostredia.²⁷ Takéto ciele by pritom mohli byť ohrozené reštriktívnym výkladom, ktorý by umožnil členskému štátu vyhnúť sa povinnosti environmentálneho posudzovania tým, že sa vyhne uloženiu povinnosti prijať plány alebo programy. Súdny dvor napokon uviedol, že široký výklad pojmu „plány a programy“ je v súlade s medzinárodnými záväzkami Únie.²⁸

Súdny dvor následne skúmal, či predmetné nariadenie a obežník spĺňajú podmienku uvedenú v článku 2 písm. a) druhej zarážke smernice 2001/42. V tejto súvislosti uviedol, že nariadenie prijala flámska vláda ako výkonná moc belgického federálneho samosprávneho celku na základe zákonného splnomocnenia. Okrem toho obežník, ktorého cieľom je vymedziť voľnú úvahu príslušných orgánov, pochádza tiež od flámskej vlády a mení ustanovenia tohto nariadenia tým, že ich rozvíja alebo sa od nich odchyľuje, s výhradou overení, ktoré prináležia vnútroštátnemu súdu, pokiaľ ide o jeho právnu povahu a presný obsah. Súdny dvor teda dospel k záveru, že nariadenie, a s výhradou týchto overení aj obežník, spadajú pod pojem „plány a programy“, pretože ich treba považovať za „vyžadované“ v zmysle smernice 2001/42.

²⁷ Článok 3 ods. 3 ZEÚ, článok 191 ods. 2 ZFEÚ a článok 37 Charty základných práv Európskej únie.

²⁸ Ako vyplývajú najmä z článku 2 ods. 7 Dohovoru o hodnotení vplyvu na životné prostredie presahujúceho štátne hranice, podpísaného v Espoo (Fínsko) 26. februára 1991.

Rozsudok z 22. februára 2022 (veľká komora), Bund Naturschutz in Bayern (C-300/20, [EU:C:2022:102](#))²⁹

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Životné prostredie – Smernica 2001/42/ES – Posudzovanie účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie – Článok 2 písm. a) – Pojem ‚plány a programy‘ – Článok 3 ods. 2 písm. a) – Akty vypracované pre určité odvetvia, ktoré vymedzujú rámec pre budúce povoľovanie realizácie projektov uvedených v prílohách I a II smernice 2011/92/EÚ – Článok 3 ods. 4 – Akty vymedzujúce rámec pre budúce povoľovanie realizácie projektov – Nariadenie na ochranu krajiny prijaté miestnym orgánom“

Súdny dvor vo svojom rozsudku Bund Naturschutz in Bayern vyhlásenom vo veľkej komore spresnil pojem plánov a programov, ktoré musia podliehať environmentálnemu posudzovaniu podľa smernice 2001/42.

V roku 2013 Landkreis Rosenheim (Krajinský okres Rosenheim, Nemecko) prijal nariadenie týkajúce sa chránenej krajinskej oblasti (ďalej len „nariadenie Inntal Süd“) bez toho, aby predtým vykonal environmentálne posudzovanie podľa smernice 2001/42. Nariadenie Inntal Süd vyhlasuje za chránené územie územie s rozlohou 4 021 ha, ktoré je približne o 650 ha menšie než územie chránené podľa predchádzajúcich predpisov.

Bund Naturschutz in Bayern eV, združenie na ochranu životného prostredia, napadlo toto nariadenie na Bayerischer Verwaltungsgerichtshof (Najvyšší správny súd Spolkovej krajiny Bavorsko, Nemecko). Keďže jeho návrh bol odmietnutý ako neprípustný, podalo združenie proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok „Revision“ na Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správny súd, Nemecko).

Tento posledný uvedený súd sa domnieva, že nariadenie Inntal Süd predstavuje plán alebo program v zmysle smernice 2001/42. Vzhľadom na to, že má pochybnosti, pokiaľ ide o povinnosť Krajinského okresu Rosenheim pred prijatím uvedeného nariadenia vykonať environmentálne posudzovanie podľa tejto smernice, však rozhodol predložiť Súdnemu dvoru návrh na začatie prejudiciálneho konania o tejto otázke.

Súdny dvor na úvod pripomenul, že smernica 2001/42 sa vzťahuje na plány a programy, ktoré jednak vypracoval alebo prijal orgán na národnej, regionálnej alebo miestnej úrovni, a jednak ich prijatie vyžadujú legislatívne, regulatívne alebo správne predpisy.

V súvislosti s druhou podmienkou z ustálenej judikatúry vyplýva, že za „vyžadované“ sa v zmysle a na účely uplatňovania tejto smernice majú považovať plány a programy, ktorých prijímanie upravujú vnútroštátne zákony alebo iné právne predpisy, ktoré určujú orgány príslušné na ich prijatie a postup ich vypracovania. Opatrenie teda treba považovať za „vyžadované“, ak vo vnútroštátnom práve existuje osobitný právny základ, ktorý oprávňuje príslušné orgány na jeho prijatie, aj keď takéto prijatie nie je povinné.

²⁹ Tento rozsudok je tiež uvedený v rubrikách II. 2. a) i. „Plány a programy, na ktoré sa vzťahuje článok 3 ods. 2 písm. a) smernice 2001/42“ a II. 2. b) ii. „Plány a programy, na ktoré sa vzťahuje článok 3 ods. 4 smernice 2001/42“.

Vzhľadom na to, že nariadenie Inntal Süd bolo prijaté miestnym orgánom na základe ustanovenia nemeckej právnej úpravy, predstavuje plán alebo program v zmysle smernice 2001/42. Súdny dvor v tejto súvislosti konštatoval, že všeobecná povaha uvedeného nariadenia, ktoré obsahuje všeobecné a abstraktné ustanovenia stanovujúce všeobecné predpisy, nebráni takej kvalifikácii. Okolnosť, že vnútroštátny akt má určitý stupeň abstrakcie a sleduje cieľ transformácie zemepisnej oblasti, je totiž výrazom jeho plánovacieho alebo programového rozmeru a nie je prekážkou jeho zahrnutia pod pojem „plány a programy“.

b) Zrušenie plánov a programov

Rozsudok z 22. marca 2012, Inter-Environnement Bruxelles a i. (C-567/10, [EU:C:2012:159](#))

„Smernica 2001/42/ES – Posudzovanie účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie – Pojem plány a programy, ktoré vyžadujú legislatívne, regulatívne alebo správne predpisy“ – Uplatniteľnosť tejto smernice na konanie o úplnom alebo čiastočnom zrušení plánu využívania územia“

Súdny dvor, na ktorý podal belgický Cour constitutionnelle (Ústavný súd) návrh na začatie prejudiciálneho konania, potvrdil, že akty, ktorými sa zrušujú plány alebo programy v zmysle smernice 2001/42, v zásade tiež patria do pôsobnosti tejto smernice.

Po tom, čo Région de Bruxelles-Capitale (Región Brusel-hlavné mesto) prijal nariadenie, ktorým sa mení bruselský zákon o územnom plánovaní, viacero neziskových združení podalo na belgický Ústavný súd žalobu o neplatnosť niektorých ustanovení tohto nariadenia. Na podloženie svojej žaloby uvedené združenia vytýkali najmä skutočnosť, že napadnuté pozmeňujúce ustanovenia nevyžadujú na zrušenie osobitných plánov využívania územia a na prijatie plánov pamiatkovej starostlivosti environmentálne posudzovanie v súlade so smernicou 2001/42.

V tomto rámci sa Ústavný súd pýtal najmä na to, či úplné alebo čiastočné zrušenie plánu alebo programu, na ktorý sa vzťahuje smernica 2001/42, musí podliehať environmentálnemu posudzovaniu podľa tejto smernice.

V tejto súvislosti Súdny dvor zdôraznil, že hoci článok 2 písm. a) smernice 2001/42 výslovne neodkazuje na zrušujúce akty, ale iba na akty, ktorými sa menia plány a programy, zároveň platí, že vzhľadom na účel smernice 2001/42 treba ustanovenia vymedzujúce pôsobnosť tejto smernice vykladať široko. Navyše keďže zrušujúci akt nevyhnutne zahŕňa zmenu referenčného právneho rámca a v dôsledku toho mení environmentálny vplyv, ktorý bol prípadne posudzovaný podľa postupu stanoveného smernicou 2001/42, môže mať významné účinky na životné prostredie.

Súdny dvor tak dospel k záveru, že vzhľadom na charakteristiky a účinky aktov, ktorými sa zrušujú plány alebo programy v zmysle smernice 2001/42, by bolo v rozpore s cieľmi

sledovanými normotvorcom Únie a čiastočne by sa mohol ohroziť potrebný účinok uvedenej smernice, ak by sa tieto akty považovali za vylúčené z jej pôsobnosti.

Naopak v zásade to neplatí v prípade, ak zrušený akt je súčasťou hierarchie aktov týkajúcich sa územného plánovania, pokiaľ tieto akty stanovujú dostatočne presné pravidlá využívania územia, pokiaľ boli samotné predmetom posudzovania ich vplyvu na životné prostredie a pokiaľ sa možno dôvodne domnievať, že v rámci toho boli dostatočne zohľadnené záujmy, ktoré chce smernica 2001/42 chrániť.

2. Povinnosť posúdenia účinkov v prípade významných rizík pre životné prostredie

a) Plány a programy, ktoré predstavujú riziko významných účinkov na životné prostredie

i. Plány a programy, na ktoré sa vzťahuje článok 3 ods. 2 písm. a) smernice 2001/42

Rozsudok z 22. februára 2022 (veľká komora), Bund Naturschutz in Bayern (C-300/20, [EU:C:2022:102](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Životné prostredie – Smernica 2001/42/ES – Posudzovanie účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie – Článok 2 písm. a) – Pojem ‚plány a programy‘ – Článok 3 ods. 2 písm. a) – Akty vypracované pre určité odvetvia, ktoré vymedzujú rámec pre budúce povoľovanie realizácie projektov uvedených v prílohách I a II smernice 2011/92/EÚ – Článok 3 ods. 4 – Akty vymedzujúce rámec pre budúce povoľovanie realizácie projektov – Nariadenie na ochranu krajiny prijaté miestnym orgánom“

V tomto rozsudku, ktorého skutkový rámec bol uvedený vyššie,³⁰ Súdny dvor preskúmal aj otázku, či také vnútroštátne opatrenie, ako je nariadenie Inntal Süd, ktorého cieľom je ochrana prírody a krajiny a na tento účel stanovuje všeobecné zákazy a povinnosti získať povolenie, patrí do pôsobnosti článku 3 ods. 2 písm. a) smernice 2001/42.

V súlade s týmto ustanovením sa musí vykonať environmentálne posudzovanie pre všetky plány a programy, ktoré spĺňajú dve kumulatívne podmienky.

³⁰ Pokiaľ ide o skutkový a právny rámec sporu, pozri rubriku II. 1. a) „Plány a programy, na ktoré sa vzťahuje smernica 2001/42“. Tento rozsudok je tiež uvedený v rubrike II. 2. b) ii. „Plány a programy, na ktoré sa vzťahuje článok 3 ods. 4 smernice 2001/42“.

Plány alebo programy sa po prvé musia „týkať“ jedného z odvetví uvedených v uvedenom článku alebo sa ním „zaoberať“³¹. V prejednávanej veci sa podľa Súdneho dvora prvá podmienka zdá byť splnená, čo však prináleží overiť vnútroštátnemu súdu.

V tejto súvislosti Súdny dvor spresnil, že okolnosť, že hlavným cieľom plánu alebo programu je ochrana životného prostredia, nevylučuje, že sa tento plán alebo program môže „týkať“ alebo „zaoberať“ niektorým z odvetví uvedených v článku 3 ods. 2 písm. a) smernice 2001/42. Samotnou podstatou všeobecne platných opatrení vypracovaných na účely ochrany životného prostredia je totiž práve regulovať ľudské činnosti, ktoré majú významné účinky na životné prostredie, vrátane činností patriacich do uvedených odvetví.

Po druhé plány alebo programy musia vymedzovať rámec, v ktorom bude možné v budúcnosti schvaľovať realizáciu projektov uvedených v prílohách I a II smernice 2011/92.

Táto požiadavka je splnená, ak plán alebo program stanovuje významný súbor kritérií a pravidiel pre povoľovanie a realizáciu jedného alebo viacerých projektov vymenovaných v prílohách I a II smernice 2011/92, najmä pokiaľ ide o umiestnenie, povahu, veľkosť a podmienky fungovania takýchto projektov alebo o pridelenie prostriedkov súvisiacich s týmito projektmi. Naopak, ak sa plán alebo program, akým je nariadenie Inntal Süd, obmedzuje len na všeobecné vymedzenie cieľov ochrany krajiny a na to, že činnosti alebo projekty v chránenom území podliehajú povinnosti získať povolenie, avšak bez toho, aby stanovovalo presné kritériá alebo pravidlá, od ktorých by záviselo povolenie realizovať uvedené projekty, vyššie uvedená požiadavka nie je splnená, aj keď uvedené nariadenie môže mať určitý vplyv na umiestnenie projektov.

Vzhľadom na tieto úvahy Súdny dvor dospel k záveru, že nariadenie Inntal Süd nepredstavuje plán alebo program, ktorý musí podliehať environmentálnemu posudzovaniu podľa článku 3 ods. 2 písm. a) smernice 2001/42, keďže nestanovuje dostatočne podrobné pravidlá, pokiaľ ide o obsah, prípravu a realizáciu projektov uvedených v prílohách I a II smernice 2011/92, čo však prináleží overiť vnútroštátnemu súdu.

Rozsudok z 25. júna 2020 (veľká komora), A a i. (Veterné elektrárne v Aalter a Nevele) (C-24/19, [EU:C:2020:503](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Smernica 2001/42/ES – Posudzovanie účinkov na životné prostredie – Stavebné povolenie na výstavbu a prevádzku veterných elektrární – Článok 2 písm. a) – Pojem „plány a programy“ – Podmienky udelenia povolenia stanovené nariadením a obežníkom – Článok 3 ods. 2 písm. a) – Vnútroštátne akty definujúce rámec, v ktorom možno v budúcnosti povoliť realizáciu projektov – Nevykonanie environmentálneho posúdenia –

³¹ A to poľnohospodárstva, lesníctva, rybárstva, energetiky, dopravy, odpadového hospodárstva, vodného hospodárstva, telekomunikácií, turistiky, plánovania miest a vidieka alebo využívania územia.

Zachovanie účinkov vnútroštátnych aktov a povolení udelených na ich základe potom, ako bol zistený nesúlاد týchto aktov s právom Únie – Podmienky“

V rozsudku A a i. (Veterné elektrárne v Aalter a Nevele), ktorého skutkový rámec bol uvedený vyššie,³² Súdny dvor potvrdil, že také nariadenie a obežník, ako sú tie, o ktoré išlo v tejto veci, ktoré obsahujú rôzne ustanovenia týkajúce sa výstavby a prevádzky veterných elektrární, vrátane opatrení týkajúcich sa tienenia, bezpečnosti, ako aj hlukových noriem, predstavujú plány a programy, ktoré majú byť predmetom environmentálneho posudzovania podľa článku 3 ods. 2 písm. a) smernice 2001/42.

V tejto súvislosti Súdny dvor zastával názor, že požiadavky stanovené predmetným nariadením a obežníkom týkajúce sa výstavby a prevádzky veterných elektrární majú dostatočne veľký význam a rozsah na to, aby nimi boli určené podmienky, ktorým podlieha vydanie povolenia na výstavbu a prevádzku veterných fariem, ktorých vplyv na životné prostredie je nepopierateľný. Spresnil, že takýto výklad nemožno spochybniť osobitnou právnou povahou obežníka.

ii. Plány a programy, na ktoré sa vzťahuje článok 3 ods. 2 písm. b) smernice 2001/42

Rozsudok z 12. júna 2019, CFE (C-43/18, [EU:C:2019:483](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Životné prostredie – Smernica 2001/42/ES – Posudzovanie účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie – Nariadenie – Označenie osobitne chráneného územia podľa smernice 92/43/EHS – Stanovenie cieľov ochrany, ako aj určitých preventívnych opatrení – Pojem „plány a programy“ – Povinnosť vykonať environmentálne posudzovanie“

Súdny dvor, na ktorý belgická Conseil d'État (Štátna rada) podala návrh na začatie prejudiciálneho konania, vyložil článok 3 ods. 2 písm. b) smernice 2001/42, ktorý vyžaduje environmentálne posudzovanie podľa tejto smernice vždy, keď sa posudzovanie vyžaduje podľa článkov 6 a 7 smernice 92/43.

Vo veci samej spoločnosť Compagnie d'entreprises CFE SA (ďalej len „CFEL“) navrhovala zrušenie nariadenia vlády Région de Bruxelles-Capitale (Región Brusel-hlavné mesto), ktorým bol „komplex Forêt de Soignes – Vallée de la Woluwe“ označený ako osobitné chránené územie v zmysle smernice 92/43. Na podloženie tejto žaloby CFE napadla rozhodnutie vlády Regiónu Brusel-hlavné mesto nepodrobiť toto nariadenie environmentálnemu posudzovaniu z dôvodu, že podľa článku 6 ods. 3 smernice 92/43 sa nevyžadoval primeraný odhad dosahov.

³² Pokiaľ ide o skutkový a právny rámec sporu, pozri rubriku II. 1. a) „Plány a programy, na ktoré sa vzťahuje smernica 2001/42“. Tento rozsudok je tiež uvedený v rubrike III. 2. „Vnútroštátne akty prijaté v rozpore so smernicou 2001/42“.

Súdny dvor, ktorému vnútroštátny súd v tejto súvislosti položil otázky, pripomenul, že podľa článku 6 ods. 3 smernice 92/43 iba plány alebo projekty, ktoré priamo nesúvisia so správou lokality alebo nie sú pre ňu potrebné, podliehajú primeranému odhadu ich dosahov podľa uvedenej smernice. Také nariadenie, ako je to, o ktoré ide vo veci samej, ktorým členský štát označuje lokalitu za osobitne chránené územie, však prirodzene priamo súvisí so správou daného územia alebo je pre ňu potrebné.

Z toho vyplýva, že také nariadenie, ako je to, o ktoré ide vo veci samej, môže byť v skutočnosti vyňaté z primeraného odhadu podľa článku 6 ods. 3 smernice 92/43 a v dôsledku toho z environmentálneho posudzovania podľa článku 3 ods. 2 písm. b) smernice 2001/42.

Skutočnosť, že takému nariadeniu nemusí nevyhnutne predchádzať environmentálne posudzovanie na základe článku 6 ods. 3 smernice 92/43 v spojení s článkom 3 ods. 2 písm. b) smernice 2001/42, však neznamena, že je vyňaté z akejkoľvek povinnosti v tejto oblasti, keďže nie je vylúčené, že môže stanoviť pravidlá, ktoré vedú k tomu, že plán alebo program bude považovaný za plán alebo program v zmysle smernice 2001/42, v prípade ktorého môže byť posudzovanie účinkov na životné prostredie povinné.

b) Plány a programy, ktoré môžu predstavovať riziko významných účinkov na životné prostredie

i. Plány a programy, na ktoré sa vzťahuje článok 3 ods. 3 smernice 2001/42

Rozsudok z 21. decembra 2016, Associazione Italia Nostra Onlus (C-444/15, [EU:C:2016:978](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Životné prostredie – Smernica 2001/42/ES – Posudzovanie účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie – Článok 3 ods. 3 – Plány a programy, ktoré vyžadujú environmentálne posudzovanie iba v prípade, ak členské štáty určia, že môžu mať významné účinky na životné prostredie – Platnosť vzhľadom na Zmluvu o FEÚ a Chartu základných práv Európskej únie – Pojem využívanie „malých území na miestnej úrovni“ – Vnútroštátna právna úprava, ktorá odkazuje na plochu dotknutých území“

Súdny dvor na základe návrhu na začatie prejudiciálneho konania potvrdil platnosť článku 3 ods. 3 smernice 2001/42 tak vzhľadom na článok 191 ZFEÚ, ktorý definuje ciele politiky Únie v oblasti životného prostredia, ako aj vzhľadom na článok 37 Charty základných práv Európskej únie, ktorý zaručuje ochranu životného prostredia.

V súlade s článkom 3 ods. 3 smernice 2001/42 plány a programy uvedené v odseku 2 tohto článku, ktoré určujú využívanie malých území na miestnej úrovni, ako aj menšie modifikácie plánov a programov, na ktoré sa vzťahuje uvedený odsek 2, vyžadujú environmentálne posudzovanie iba v prípade, ak členské štáty určia, že môžu mať významné environmentálne účinky.

Podľa vnútroštátnej právnej úpravy preberajúcej uvedený článok 3 ods. 3 mestské zastupiteľstvo Comune di Venezia (mesto Benátky, Taliansko) schválilo projekt stavebných prác na ostrove nachádzajúcom sa v Benátskej lagúne, ktorý bol predmetom odhadu dosahov na životné prostredie podľa smernice 92/43, ale nie predmetom environmentálneho posudzovania podľa smernice 2001/42. Vo vzťahu k tejto poslednej smernici sa príslušná regionálna komisia domnievala jednak, že daný plán sa týkal len využívania malých území na miestnej úrovni, a jednak, že tento plán nemal významné účinky na životné prostredie.

Rozhodnutím z 2. októbra 2014 commissario straordinario du Comune di Venezia (mimoriadny komisár mesta Benátky) schválil uvedený plán bez akejkoľvek zmeny.

Združenie Associazione Italia Nostra Onlus, ktorého cieľom je prispieť k ochrane a zhodnoteniu talianskeho historického, umeleckého a kultúrneho dedičstva, podalo žalobu na Tribunale amministrativo regionale per il Veneto (Regionálny správny súd pre Benátsko, Taliansko) proti tomuto rozhodnutiu o schválení, ako aj proti iným aktom, pričom napadlo okrem iného platnosť článku 3 ods. 3 smernice 2001/42 vzhľadom na právo Únie.

Tribunale amministrativo regionale per il Veneto (Regionálny správny súd pre Benátsko), ktorý sa domnieval, že článok 3 ods. 3 smernice 2001/42 je neplatný vzhľadom na článok 191 ZFEÚ a článok 37 Charty základných práv Európskej únie, položil Súdnemu dvoru túto otázku o jeho platnosti.

V tejto súvislosti Súdny dvor zdôraznil, že z článku 3 ods. 3 smernice 2001/42 v spojení s odôvodnením 10 tejto smernice vyplýva, že pri plánoch a programoch, ktoré určujú využívanie malých území na miestnej úrovni, musia dotknuté príslušné orgány členských štátov vykonať predbežné preskúmanie, ktorého cieľom je overiť, či určitý plán alebo program môže mať významné účinky na životné prostredie, a že tieto orgány musia následne povinne podrobiť tento plán alebo program environmentálnemu posudzovaniu v zmysle tejto smernice, ak dospejú k záveru, že uvedený plán alebo uvedený program môže mať takéto účinky na životné prostredie.

Toto ustanovenie tým, že nevylučuje z environmentálneho posudzovania v zmysle tejto smernice žiadny plán alebo program, ktorý môže mať významné účinky na životné prostredie, je v súlade s cieľom sledovaným uvedenou smernicou, ktorým je zabezpečiť vysokú úroveň ochrany životného prostredia. V tejto súvislosti členským štátom prináleží, aby v rámci svojich právomocí prijali všetky všeobecné alebo osobitné opatrenia potrebné na to, aby plány alebo programy, ktoré môžu mať významné účinky na životné prostredie v zmysle smernice 2001/42, boli pred ich prijatím predmetom environmentálneho posudzovania v súlade s procesnými pravidlami a kritériami stanovenými v uvedenej smernici. V každom prípade samotné riziko, že vnútroštátne orgány sa môžu svojím konaním vyhnúť uplatneniu smernice 2001/42, nie je takej povahy, aby viedlo k neplatnosti článku 3 ods. 3 tejto smernice.

V dôsledku toho sa podľa Súdneho dvora nezdá, že by sa prijatím článku 3 ods. 3 smernice 2001/42 Parlament a Rada dopustili zjavne nesprávneho posúdenia z hľadiska článku 191 ZFEÚ. Z tohto ustanovenia preto nevyplýva žiadna skutočnosť, ktorá by mohla ovplyvniť jeho platnosť vzhľadom na článok 191 ZFEÚ. Z toho plyní, že z neho nevyplýva ani žiadna skutočnosť, ktorá by mohla ovplyvniť jeho platnosť vzhľadom na článok 37 Charty základných práv Európskej únie.

Pri odpovedi na otázku výkladu, ktorú vnútroštátny súd položil subsidiárne, Súdny dvor navyše spresnil, že článok 3 ods. 3 smernice 2001/42 v spojení s jej odôvodnením 10 sa má vykladať v tom zmysle, že pojem „malé územia na miestnej úrovni“ nachádzajúci sa v uvedenom odseku 3 musí byť vymedzený s odkazom na plochu dotknutého územia za nasledujúcich podmienok:

- plán alebo program je predmetom prípravy a/alebo schvaľovania miestnym orgánom, a nie regionálnym alebo štátnym orgánom, a
- toto územie v rámci územnej pôsobnosti miestneho orgánu predstavuje v pomere k tejto územnej pôsobnosti malú plochu.

Rozsudok z 22. septembra 2011, Valčiukienė a i. (C-295/10, [EU:C:2011:608](#))³³

„Smernica 2001/42/ES – Posudzovanie účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie – Plány, ktorými sa určuje využitie malých území na miestnej úrovni – Článok 3 ods. 3 – Dokumenty územného plánovania na miestnej úrovni, ktoré sa týkajú len jedného predmetu hospodárskej činnosti – Posudzovanie podľa smernice 2001/42/ES, ktoré vnútroštátne právo vylučuje – Voľná úvaha členských štátov – Článok 3 ods. 5 – Vzťah k smernici 85/337/EHS – Článok 11 ods. 1 a 2 smernice 2001/42/ES“

Súdny dvor vo svojom rozsudku Valčiukienė a i. spresnil voľnú úvahu, ktorou členské štáty disponujú podľa článku 3 ods. 5 smernice 2001/42 pri určení, či plány alebo programy uvedené v odseku 3 tohto článku môžu mať významné účinky na životné prostredie.

Rozhodnutiami z 23. marca a 20. apríla 2006 Pakruojos rajono savivaldybė (Okresná rada v Pakruojase, Litva) schválila podrobné plány týkajúce sa výstavby dvoch komplexov budov určených na intenzívny chov s kapacitou 4 000 ošípaných, ako aj využitia pozemkov, na ktorých sa majú tieto komplexy nachádzať.

Žaloby podané proti týmto dvom rozhodnutiam Šiaulių apygardos administracinis teismas (Krajský správny súd v Šiauliai, Litva) zamietol. V tejto súvislosti uviedol, že podľa vnútroštátneho práva sa strategické posudzovanie účinkov na životné prostredie neuplatňuje na dokumenty územného plánovania, ktoré sa tak ako oba napadnuté podrobné plány týkajú len jedného predmetu hospodárskej činnosti.

³³ Tento rozsudok je tiež uvedený v rubrike IV. „Kumulatívne uplatnenie smerníc ukládajúcich posúdenie vplyvov“.

Vyriausiasis administracinis teismas (Najvyšší správny súd, Litva), na ktorý bolo podané odvolanie, potvrdil, že vnútroštátna právna úprava uplatňovaná v čase skutkových okolností vo veci samej neukladala povinnosť uskutočniť strategické posúdenie účinkov oboch napadnutých plánov na životné prostredie. Vzhľadom na skutočnosť, že táto právna úprava preberá smernicu 2001/42, sa však uvedený súd rozhodol položiť Súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku, či toto vnútroštátne opatrenie preberajúce smernicu bolo zlučiteľné so smernicou 2001/42.

V tejto súvislosti Súdny dvor skonštatoval, že také plány, ako sú plány napadnuté vo veci samej, sú uvedené v článku 3 ods. 2 písm. a) smernice 2001/42, v prípade ktorých je s výhradou odseku 3 tohto istého článku stanovená povinnosť uskutočniť environmentálne posudzovanie.

Podľa Súdneho dvora tieto plány navyše môžu spadať pod článok 3 ods. 3 smernice 2001/42, podľa ktorého plány, na ktoré sa vzťahuje odsek 2, ktoré určujú využívanie malých území na miestnej úrovni, sa musia posudzovať iba v prípade, ak členské štáty „určia, že majú pravdepodobne [môžu mať – *neoficiálny preklad*] významné environmentálne účinky“. V tejto súvislosti článok 3 ods. 5 smernice 2001/42 umožňuje členským štátom určiť, či plány uvedené v odseku 3 tohto istého článku môžu mať významné účinky na životné prostredie, preskúmaním každého jednotlivého prípadu alebo špecifikovaním typov plánov a programov, alebo kombináciou oboch týchto prístupov.

Miera voľnej úvahy, ktorou členské štáty disponujú na základe článku 3 ods. 5 smernice 2001/42 na určenie určitých druhov plánov, ktoré môžu mať významné účinky na životné prostredie, je však obmedzená povinnosťou uvedenou v článku 3 ods. 3 smernice 2001/42 v spojení s odsekom 2 tohto istého článku, uskutočniť environmentálne posudzovanie plánov, ktoré môžu mať významné účinky na životné prostredie, najmä z dôvodu ich charakteristík, ich vplyvu a území, ktorých sa môžu dotýkať.

Členský štát, ktorý stanoví kritérium, v dôsledku ktorého by sa v praxi všetky kategórie plánov vopred vyhli environmentálnemu posudzovaniu, teda prekračuje mieru voľnej úvahy, ktorou disponuje v zmysle článku 3 ods. 5 smernice 2001/42 v spojení s odsekmi 2 a 3 tohto článku, okrem prípadu, keď by všetky vylúčené plány mohli byť na základe príslušných kritérií, najmä na základe ich predmetu, rozsahu územia, ktorého sa dotýkajú, alebo citlivosti dotknutých prírodných oblastí, považované za plány, ktoré nemôžu mať významné účinky na životné prostredie.

Súdny dvor tak dospel k záveru, že článok 3 ods. 5 smernice 2001/42 v spojení s jej článkom 3 ods. 3 sa má vykladať v tom zmysle, že bráni takej vnútroštátnej právnej úprave, o akú ide vo veci samej, ktorá všeobecným spôsobom a bez preskúmania jednotlivých prípadov stanovuje, že posudzovanie na základe uvedenej smernice sa neuskutoční, ak sa plány, ktoré určujú využívanie malých území na miestnej úrovni, týkajú len jedného predmetu hospodárskej činnosti. Takéto kritérium totiž neumožňuje posúdiť, či plán má, alebo nemá významné účinky na životné prostredie.

ii. Plány a programy, na ktoré sa vzťahuje článok 3 ods. 4 smernice 2001/42

Rozsudok z 22. februára 2022 (veľká komora), Bund Naturschutz in Bayern (C-300/20, [EU:C:2022:102](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Životné prostredie – Smernica 2001/42/ES – Posudzovanie účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie – Článok 2 písm. a) – Pojem ‚plány a programy‘ – Článok 3 ods. 2 písm. a) – Akty vypracované pre určité odvetvia, ktoré vymedzujú rámec pre budúce povoľovanie realizácie projektov uvedených v prílohách I a II smernice 2011/92/EÚ – Článok 3 ods. 4 – Akty vymedzujúce rámec pre budúce povoľovanie realizácie projektov – Nariadenie na ochranu krajiny prijaté miestnym orgánom“

Súdny dvor vo svojom rozsudku Bund Naturschutz in Bayern, ktorého skutkový rámec bol uvedený vyššie,³⁴ tiež rozhodol, že také vnútroštátne opatrenie, ako je nariadenie Inntal Süd, ktorého cieľom je ochrana prírody a krajiny a na tento účel stanovuje všeobecné zákazy a povinnosti získať povolenie, avšak bez dostatočne podrobných pravidiel týkajúcich sa obsahu, prípravy a realizácie projektov, nepatrí do pôsobnosti článku 3 ods. 4 smernice 2001/42. Podľa tohto ustanovenia prináleží členským štátom určiť, či iné plány a programy, než sú tie, ktoré sú uvedené v odseku 2 tohto článku, ktoré vymedzujú rámec pre budúce povoľovanie realizácie projektov, môžu mať významné účinky na životné prostredie, takže treba vykonať environmentálne posudzovanie.

3. Konzultácie

Rozsudok z 20. októbra 2011, Seaport (NI) a i. (C-474/10, [EU:C:2011:681](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Smernica 2001/42/ES – Článok 6 – Určenie orgánu, ktorého sa môžu týkať vplyvy na životné prostredie vyplývajúce z vykonávania plánov a programov, na účely konzultácie – Možnosť konzultačného orgánu vypracovať plány alebo programy – Povinnosť určiť odlišný orgán – Podrobnosti týkajúce sa informovanosti a konzultácie s orgánmi a verejnosťou“

Súdny dvor, na ktorý podal Court of Appeal in Northern Ireland (Odvolací súd Severného Írska, Spojené kráľovstvo) návrh na začatie konania, spresnil, za akých podmienok orgán určený vnútroštátnou právnou úpravou na účely konzultácie upravenej článkom 6 ods. 3

³⁴ Pokiaľ ide o skutkový a právny rámec sporu, pozri rubriku II. 1. a) „Plány a programy, na ktoré sa vzťahuje smernica 2001/42“. Tento rozsudok je tiež uvedený v rubrike II. 2. a) i. „Plány a programy, na ktoré sa vzťahuje článok 3 ods. 2 písm. a) smernice 2001/42“.

smernice 2001/42 môže byť sám poverený vypracovaním plánu alebo programu, na ktorý sa vzťahuje táto konzultácia.

V súlade s článkom 6 ods. 3 smernice 2001/42 členské štáty určia orgány, s ktorými treba konzultovať počas vypracovania správy o vplyvoch plánu alebo programu na životné prostredie podľa tejto smernice a ktorých sa z dôvodu ich osobitnej zodpovednosti v oblasti životného prostredia môžu týkať vplyvy na životné prostredie vyplývajúce z vykonávania plánov a programov.

Pri plnení tejto povinnosti severoírske právo určilo Department of the Environment (Ministerstvo životného prostredia, Severné Írsko) za konzultačný orgán v zmysle článku 6 ods. 3 smernice 2001/42. Vo veci, ktorú prejednávaná vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, však toto Department of the Environment (Ministerstvo životného prostredia) bolo samotné zodpovedné za vypracovanie plánu, ktorý má byť predmetom posudzovania vplyvov na životné prostredie podľa tejto smernice. Za týchto okolností sa vnútroštátny súd rozhodol položiť Súdnemu dvoru otázku, či v prípade, keď je vnútroštátny orgán orgánom zodpovedným za plán a zároveň orgánom určeným vnútroštátnou právnou úpravou na účely konzultácie, je členský štát povinný určiť nový konzultačný orgán, odlišný a nezávislý od prvého orgánu.

V tejto súvislosti Súdny dvor rozhodol, že za takých okolností, o aké ide vo veci samej, článok 6 ods. 3 smernice 2001/42 neukladá povinnosť, aby bol zriadený alebo určený iný konzultačný orgán v zmysle tohto ustanovenia, ak sa v rámci orgánu spravidla povereného konzultáciou v oblasti životného prostredia, ktorý bol takto určený, uskutočnilo oddelenie funkcií tak, aby interný administratívny útvar tohto orgánu mal skutočnú autonómiu, ktorá najmä znamená, že sú mu poskytnuté vlastné administratívne a ľudské prostriedky, a teda je schopný plniť úlohy zverené konzultačným orgánom v zmysle tohto článku 6 ods. 3 tejto smernice, a predovšetkým objektívnym spôsobom poskytovať svoje stanovisko k plánu alebo programu pripravovanému orgánom, s ktorým je spojený.

Vnútroštátny súd okrem toho požiadal Súdny dvor, by spresnil lehoty stanovené na účely konzultácie. V tejto súvislosti článok 6 ods. 2 smernice 2001/42 vyžaduje, aby sa určeným orgánom a dotknutej alebo potenciálne dotknutej verejnosti „včas“ poskytla „účinná [skutočná – *neoficiálny preklad*] príležitosť“ vyjadriť svoje stanovisko k návrhu dotknutého plánu alebo programu, ako aj k správe o vplyvoch na životné prostredie.

Podľa Súdného dvora sa má toto ustanovenie vykladať v tom zmysle, že nevyžaduje, aby lehoty, v ktorých určené orgány a dotknutá alebo potenciálne dotknutá verejnosť v zmysle odsekov 3 a 4 tohto článku musia mať príležitosť vyjadriť svoje stanovisko k návrhu daného plánu alebo programu, ako aj k správe o vplyvoch na životné prostredie, boli presne stanovené vo vnútroštátnej právnej úprave, ktorou sa preberá táto smernica. V dôsledku toho uvedený odsek 2 nebráni tomu, aby takéto lehoty boli stanovené v každom jednotlivom prípade orgánom, ktorý plán alebo program

vypracúva. V takom prípade však ten istý odsek 2 vyžaduje, aby na účely konzultácie s týmito orgánmi alebo s touto verejnosťou o návrhu daného plánu alebo programu bola skutočne stanovená postačujúca lehota, ktorá by týmto subjektom poskytla skutočnú príležitosť v primeranej lehote vyjadriť svoje stanovisko k tomuto návrhu plánu alebo programu, ako aj k správe o vplyvoch uvedeného plánu alebo programu na životné prostredie.

III. Dočasné zachovanie účinkov vnútroštátnych aktov prijatých v rozpore s povinnosťou vykonať posúdenie vplyvov

1. Vnútroštátne akty prijaté v rozpore so smernicou 2011/92

Rozsudok z 29. júla 2019 (veľká komora), Inter-Environnement Wallonie a Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen (C-411/17, [EU:C:2019:622](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Životné prostredie – Dohovor z Espoo – Aarhuský dohovor – Ochrana prirodzených biotopov, ako aj voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín – Smernica 92/43/EHS – Článok 6 ods. 3 – Pojem ‚projekt‘ – Zhodnotenie dosahov na príslušnú lokalitu – Článok 6 ods. 4 – Pojem ‚dôvody vyššieho verejného záujmu‘ – Ochrana voľne žijúceho vtáctva – Smernica 2009/147/ES – Posudzovanie vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie – Smernica 2011/92/EÚ – Článok 1 ods. 2 písm. a) – Pojem ‚projekt‘ – Článok 2 ods. 1 – Článok 4 ods. 1 – Posudzovanie vplyvov na životné prostredie – Článok 2 ods. 4 – Vyňatie z posudzovania – Postupné ukončenie jadrovej energetiky – Vnútroštátna právna úprava stanovujúca jednak opätovné začatie činnosti priemyselnej výroby elektrickej energie v neprevádzkovanej jadrovej elektrárni na dobu takmer desiatich rokov s účinkom odkladu dátumu jej deaktivácie a ukončenia jej činnosti, ktorý pôvodne stanovil vnútroštátny zákonodarca, o desať rokov a jednak odklad termínu pôvodne stanoveného tým istým zákonodarcom na deaktiváciu a ukončenie priemyselnej výroby elektrickej energie v prevádzkovanej elektrárni tiež o desať rokov – Nevykonanie posudzovania vplyvov na životné prostredie“

V tomto rozsudku, ktorého skutkový rámec bol uvedený vyššie,³⁵ Súdny dvor rozhodol, že vnútroštátny súd môže, ak to vnútroštátne právo umožňuje, výnimočne zachovať účinky takých opatrení, o aké ide vo veci samej, ktoré boli prijaté v rozpore s povinnosťami stanovenými v smerniciach 2011/92 a 92/43, ak je toto zachovanie odôvodnené naliehavými dôvodmi súvisiacimi s nevyhnutnosťou odvrátiť skutočnú a vážnu hrozbu prerušenia zásobovania dotknutého členského štátu elektrickou energiou, ktorej nemožno čeliť inými prostriedkami a alternatívnymi riešeniami najmä v rámci vnútorného trhu. Uvedené zachovanie však môže pokrývať len časový úsek, ktorý je striktne nevyhnutný na odstránenie tejto protiprávnosti.

³⁵ Pokiaľ ide o skutkový a právny rámec sporu, pozri rubriku I. 1. a) „Pojem ‚projekt‘“. Tento rozsudok je tiež uvedený v rubrikách I. 2. a) „Projekty, ktoré predstavujú riziko významných vplyvov na životné prostredie (príloha I)“ a I. 2. c) „Výnimky z povinnosti posúdenia vplyvov“.

2. Vnútroštátne akty prijaté v rozpore so smernicou 2001/42

Rozsudok z 28. februára 2012 (veľká komora), *Inter-Environnement Wallonie a Terre wallonne* (C-41/11, [EU:C:2012:103](#))

„Ochrana životného prostredia – Smernica 2001/42/ES – Články 2 a 3 – Posudzovanie účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie – Ochrana vôd pred znečistením dusičnanmi z poľnohospodárskych zdrojov – Plán alebo program – Nevykonanie predchádzajúceho environmentálneho posúdenia – Zrušenie plánu alebo programu – Možnosť zachovať účinky plánu alebo programu – Podmienky“

Súdny dvor sa vo svojom rozsudku *Inter-Environnement Wallonie a Terre wallonne* domnieval, že za výnimočných okolností môže byť akčný program v oblasti životného prostredia prijatý v rozpore so smernicou 2001/42 ponechaný v platnosti až do prijatia náhradného opatrenia.

Vo veci samej dve belgické mimovládne organizácie, *Inter-Environnement Wallonie ASBL* a *Terre wallonne ASBL*, podali na Conseil d'État (Štátna rada, Belgicko) žalobu o neplatnosť nariadenia valónskej vlády, ktorým sa preberali niektoré ustanovenia smernice 91/676³⁶.

Conseil d'État (Štátna rada), ktorá sa domnievala, že napadnuté nariadenie predstavuje „plán alebo program“ v zmysle článku 3 ods. 2 písm. a) smernice 2001/42, konštatovala, že nevykonanie predchádzajúceho posúdenia vplyvu na životné prostredie, vyžadovaného touto smernicou, musí v zásade viesť k zrušeniu napadnutého nariadenia.

Keďže však zrušenie napadnutého nariadenia so spätnou účinnosťou by vo Valónskom regióne viedlo k tomu, že do belgického právneho poriadku by až do nahradenia zrušeného aktu vôbec nebola prebratá smernica 91/676, a tiež by to znamenalo, že by si Belgické kráľovstvo nesplnilo svoje povinnosti, ktoré mu vyplývajú z tejto poslednej uvedenej smernice, Conseil d'État (Štátna rada) rozhodla spýtať sa Súdneho dvora na možnosť zachovať napadnuté nariadenie v platnosti až do prijatia náhradnej úpravy.

V tejto súvislosti Súdny dvor pripomenul, že ak vnútroštátny súd rozhoduje o žalobe smerujúcej k zrušeniu vnútroštátneho aktu, ktorý predstavuje „plán“ alebo „program“ v zmysle smernice 2001/42, prijatý v rozpore s povinnosťou vykonať predchádzajúce posúdenie účinkov na životné prostredie, tento súd je povinný prijať všetky opatrenia upravené jeho vnútroštátnym právom, aby napravil nevykonanie takéhoto posúdenia, vrátane prípadného pozastavenia alebo zrušenia napadnutého plánu alebo programu.

³⁶ Smernica Rady 91/676/EHS z 12. decembra 1991 o ochrane vôd pred znečistením dusičnanmi z poľnohospodárskych zdrojov (Ú. v. ES L 375, 1991, s. 1; Mim. vyd. 15/002, s. 68).

S ohľadom na osobitné okolnosti veci samej však vnútroštátny súd môže byť výnimočne oprávnený použiť ustanovenie svojho vnútroštátneho práva, ktoré mu umožňuje zachovať niektoré účinky zrušeného vnútroštátneho aktu, ak:

- tento vnútroštátny akt predstavuje riadne prebratie smernice 91/676,
- prijatie a nadobudnutie platnosti a účinnosti nového vnútroštátneho aktu, ktorý obsahuje akčný program v zmysle článku 5 tejto smernice, neumožňuje predísť nepriaznivým účinkom na životné prostredie, ktoré vyplývajú zo zrušenia napadnutého aktu,
- zrušenie napadnutého aktu by viedlo k tomu, že vznikne právne vákuum, pokiaľ ide o prebratie smernice 91/676, ktoré by malo na životné prostredie ešte nepriaznivejší vplyv v tom zmysle, že takéto zrušenie by sa prejavilo v znížení ochrany vôd pred znečistením dusičnanmi z poľnohospodárskych zdrojov, teda že toto zrušenie by bolo v rozpore so základným cieľom tejto smernice, a
- výnimočné zachovanie účinkov takéhoto vnútroštátneho aktu by mohlo byť odôvodnené výlučne len na nevyhnutný čas potrebný na prijatie opatrení umožňujúcich nápravu zistenej nezrovnalosti.

Rozsudok z 28. júla 2016, Association France Nature Environnement (C-379/15, [EU:C:2016:603](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Smernica 2001/42/ES – Posudzovanie vplyvov určitých plánov a programov na životné prostredie – Vnútroštátny akt, ktorý je nezlučiteľný s právom Únie – Právne dôsledky – Právomoc vnútroštátneho súdu dočasne zachovať určité účinky uvedeného aktu – Článok 267 tretí odsek ZFEÚ – Povinnosť obrátiť sa na Súdny dvor s návrhom na začatie prejudiciálneho konania“

Súdny dvor, na ktorý Conseil d'État (Štátna rada, Francúzsko) podala návrh na začatie prejudiciálneho konania, potvrdil svoju judikatúru týkajúcu sa možnosti vnútroštátnych súdov výnimočne a dočasne zachovať účinky vnútroštátnych aktov, ktoré sú nezlučiteľné s ustanoveniami smernice 2001/42.

Návrh na začatie prejudiciálneho konania bol podaný v konaní o žalobe podanej na Conseil d'État (Štátna rada), ktorá spochybňovala zlučiteľnosť francúzskeho práva preberajúceho smernicu 2001/42 s touto smernicou. Za týchto okolností tento súd najmä zrušil ustanovenia dekrétu č. 2012-616, ktoré definujú orgán príslušný v oblasti životného prostredia, s ktorým treba konzultovať v rámci posúdenia vplyvov na životné prostredie podľa uvedenej smernice.

Podľa Conseil d'État (Štátna rada) by však retroaktivita čiastočného zrušenia tohto dekrétu predstavovala riziko spochybnenia zákonnosti nielen plánov a programov prijatých na jeho základe, ale aj všetkých aktov prijatých na základe týchto plánov a programov. Takáto situácia by teda ohrozila tak dodržiavanie zásady právnej istoty, ako aj uskutočňovanie cieľov Únie v oblasti ochrany životného prostredia.

Za týchto okolností Conseil d'État (Štátna rada) požiadala Súdny dvor, aby spresnil, za akých podmienok môže vnútroštátny súd zachovať niektoré účinky vnútroštátneho aktu, ktorý je nezlučiteľný so smernicou 2001/42, a či je vnútroštátny súd posledného stupňa v takomto prípade povinný vždy sa obrátiť na Súdny dvor s návrhom na začatie prejudiciálneho konania.

Pripomínajúc svoju judikatúru vyplývajúcu z rozsudku Inter-Environnement Wallonie a Terre wallonne³⁷, Súdny dvor odpovedal po prvé, že vnútroštátny súd môže – ak to umožňuje vnútroštátne právo – výnimočne a v jednotlivých prípadoch obmedziť určité časové účinky rozhodnutia o protiprávnosti ustanovenia vnútroštátneho práva, ktoré bolo prijaté v rozpore s povinnosťami stanovenými smernicou 2001/42, pod podmienkou, že takéto obmedzenie je odôvodnené naliehavým dôvodom súvisiacim s ochranou životného prostredia a vzhľadom na osobitné okolnosti veci, ktorú prejednáva. Táto výnimočná možnosť však môže byť uplatnená len v prípade, ak boli splnené všetky podmienky, ktoré vyplývajú z rozsudku z 28. februára 2012, Inter-Environnement Wallonie a Terre wallonne.

Po druhé Súdny dvor odpovedal kladne na otázku, či je vnútroštátny súd, proti ktorého rozhodnutiam už nie je prípustný súdny opravný prostriedok, v zásade povinný obrátiť sa na Súdny dvor s návrhom na začatie prejudiciálneho konania, predtým, ako využije výnimočnú možnosť dočasne zachovať ustanovenia vnútroštátneho práva, o ktorých sa rozhodlo, že sú v rozpore s právom Únie. Podľa Súdneho dvora je takýto vnútroštátny súd zbavený tejto povinnosti len vtedy, ak je presvedčený – čo musí podrobne preukázať –, že neexistuje nijaká dôvodná pochybnosť, pokiaľ ide o výklad a uplatnenie podmienok, ktoré vyplývajú z rozsudku Inter-Environnement Wallonie a Terre wallonne.

Rozsudok z 25. júna 2020 (veľká komora), A a i. (Veterné elektrárne v Aalter a Nevele) (C-24/19, [EU:C:2020:503](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Smernica 2001/42/ES – Posudzovanie účinkov na životné prostredie – Stavebné povolenie na výstavbu a prevádzku veterných elektrární – Článok 2 písm. a) – Pojem ‚plány a programy‘ – Podmienky udelenia povolenia stanovené nariadením a obežníkom – Článok 3 ods. 2 písm. a) – Vnútroštátne akty definujúce rámec, v ktorom možno v budúcnosti povoliť realizáciu projektov – Nevykonanie environmentálneho posúdenia – Zachovanie účinkov vnútroštátnych aktov a povolení udelených na ich základe potom, ako bol zistený nesúlad týchto aktov s právom Únie – Podmienky“

Pokiaľ ide o možnosť vnútroštátnych súdov zachovať predbežne a výnimočne účinky vnútroštátnych aktov, ktoré boli prijaté v rozpore s povinnosťami stanovenými smernicou 2001/42, Súdny dvor v tomto rozsudku, ktorého skutkový rámec bol uvedený

³⁷ Rozsudok z 28. februára 2012, Inter-Environnement Wallonie a Terre wallonne (C-41/11, [EU:C:2012:103](#)).

vyššie,³⁸ pripomenul, že členské štáty sú povinné odstrániť protiprávne dôsledky takéhoto porušenia práva Únie. Zdôraznil, že vzhľadom na požiadavku jednotného uplatňovania práva Únie môže iba výnimočne a z naliehavých dôvodov všeobecného záujmu priznať dočasné pozastavenie vylučovacieho účinku vyplývajúceho z porušovaného ustanovenia práva Únie, pokiaľ vnútroštátna právna úprava oprávňuje vnútroštátny súd zachovať určité účinky takýchto aktov v rámci sporu, ktorý prejednáva. V dôsledku toho Súdny dvor rozhodol, že v situácii, o akú ide v prejednáwanej veci, vnútroštátny súd mohol zachovať účinky nariadenia a obežníka, ako aj povolenia vydaného na ich základe len vtedy, ak mu to v rámci sporu, ktorý prejednáva, umožňuje vnútroštátne právo a za predpokladu, že zrušenie tohto povolenia by mohlo mať významný vplyv na zásobovanie elektrickou energiou, v tomto prípade v Belgicku, a len na obdobie, ktoré je nevyhnutné na odstránenie tohto protiprávneho stavu.

³⁸ Pokiaľ ide o skutkový a právny rámec sporu, pozri rubriku II. 1. a. nazvanú „Plány a programy, na ktoré sa vzťahuje smernica 2001/42“. Tento rozsudok je tiež uvedený v rubrike II. 2. a) i. „Plány a programy, na ktoré sa vzťahuje článok 3 ods. 2 písm. a) smernice 2001/42“.

IV. Kumulatívne uplatnenie smerníc ukladajúcich posúdenie vplyvov

Rozsudok z 22. septembra 2011, Valčiukienė a i. (C-295/10, [EU:C:2011:608](#))

„Smernica 2001/42/ES – Posudzovanie účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie – Plány, ktorými sa určuje využitie malých území na miestnej úrovni – Článok 3 ods. 3 – Dokumenty územného plánovania na miestnej úrovni, ktoré sa týkajú len jedného predmetu hospodárskej činnosti – Posudzovanie podľa smernice 2001/42/ES, ktoré vnútroštátne právo vylučuje – Voľná úvaha členských štátov – Článok 3 ods. 5 – Vzťah k smernici 85/337/EHS – Článok 11 ods. 1 a 2 smernice 2001/42/ES“

V tomto rozsudku, ktorého skutkový rámec bol uvedený vyššie,³⁹ sa vnútroštátny súd pýtal Súdneho dvora aj na to, či posúdenie vplyvov na životné prostredie uskutočnené na základe smernice 85/337 oslobodzuje od povinnosti uskutočniť takéto posúdenie na základe smernice 2001/42.

V tejto súvislosti Súdny dvor pripomenul, že podľa samotného znenia článku 11 ods. 1 smernice 2001/42 environmentálnym posudzovaním uskutočneným na základe tejto smernice nie sú dotknuté požiadavky smernice 85/337. Z toho vyplýva, že environmentálne posudzovanie na základe smernice 85/337, ak to vyžadujú jej ustanovenia, dopĺňa posudzovanie uskutočnené na základe smernice 2001/42.

Rovnako posudzovaním účinkov na životné prostredie uskutočneným na základe smernice 85/337 nie sú dotknuté požiadavky smernice 2001/42 a takéto posudzovanie neoslobodzuje od povinnosti uskutočniť environmentálne posudzovanie, ktoré požaduje smernica 2001/42, aby sa dosiahol súlad s environmentálnymi aspektmi, ktoré sú pre túto smernicu špecifické.

Požiadavky smerníc 2001/42 a 85/337 treba teda uplatňovať kumulatívne.

V tejto súvislosti Súdny dvor spresnil, že za predpokladu, že by dotknutý členský štát stanovil koordinované alebo spoločné postupy, z článku 11 ods. 2 smernice 2001/42 vyplýva, že v rámci takéhoto postupu je potrebné overiť, či bolo environmentálne posudzovanie uskutočnené v súlade so všetkými ustanoveniami obsiahnutými v jednotlivých dotknutých smerniciach.

Za týchto okolností vnútroštátnemu súdu prislúcha overiť, či možno posúdenie, ktoré bolo vo veci samej uskutočnené na základe smernice 85/337, považovať za prejav koordinovaného alebo spoločného postupu a či tento postup zahŕňa už všetky požiadavky smernice 2001/42. Ak by sa preukázalo, že to tak je, povinnosť uskutočniť nové posúdenie na základe smernice 2001/42 by zanikla.

³⁹ Pokiaľ ide o skutkový a právny rámec sporu, pozri rubriku II. 2. b) i. „Plány a programy, na ktoré sa vzťahuje článok 3 ods. 3 smernice 2001/42“.

SÚDNY DVOR
EURÓPSKEJ ÚNIE

Riaditeľstvo výskumu a dokumentácie

Február 2024